

Der var stillet 2 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget og ændringsforslagene sattes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1 og 2 vedtoges uden afstemning.

Lovforslaget overgik derefter til tredje behandling.

Første næstformand (Birte Weiss):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Anden behandling af lovforslag nr. L 201: Forslag til lov om ændring af lov om Arbejdsmarkedets Tillægspension og lov om arbejdsløshedsforsikring m.v. (Frivillig indbetaling af ATP for selvstændige på efterløn). Af arbejdsministeren (Ove Hygum). (Fremsat 17/3 99. Første behandling 25/3 99. Betænkning 21/4 99).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget og ændringsforslaget sattes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1 vedtoges uden afstemning.

Lovforslaget overgik derefter til tredje behandling.

Første næstformand (Birte Weiss):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Forespørgsel nr. F 47:

Forespørgsel til undervisningsministeren og arbejdsministeren: »Hvad kan regeringen oplyse om konsekvenserne af finanslovsforliget i form af nedskæringer på produktionsskole-, daghøjskole- og AMU-området og om regeringens politik for at sikre, at uddannelses-uvante unge og voksne samt kortuddannede får de uddannelsesstilbud, der svarer til deres forudsætninger, behov og ønsker, så de kan komme videre i uddannelsessystemet og/eller ind på arbejdsmarkedet, samt at sikre, at de økonomiske ressourcer inden for området anvendes efter deres formål?«

Af Aage Frandsen (SF) og Jes Lunde (SF).

(Forespørgslen anmeldt 25/3 99. Fremme af forespørgslen vedtaget 8/4 99).

Første næstformand (Birte Weiss):

Jeg skal gøre opmærksom på, at afstemning om eventuelle forslag til vedtagelse vil blive udsat til tirsdag den 4. maj 1999.

Begrundelse

Aage Frandsen (SF):

Regeringen fremhæver gang på gang, at det er regeringens målsætning, at 95 pct. af en ungdomsårgang skal have en ungdomsuddannelse, og at der skal gøres en særlig indsats i det hele taget, for at også kortuddannede kan få uddannelse.

Det er en målsætning, som det er svært at være uenig i, tværtimod er vi enige i den, men efter vores opfattelse er det så i modstrid med denne målsætning, at man i forbindelse med finansloven for 1999 gennemfører foranstaltninger, som indebærer, at produktionsskoler er nødt til at nedskære med ca. 15 pct., at daghøj-

skoler nedskærer med godt og vel en tredjedel, og at der er mange mennesker, der afvises, når de anmoder om at komme på et AMU-center. Det gælder først og fremmest bistanndsklienter og flygtninge. Og derfor er der en modstrid mellem disse flotte målsætninger og så den faktiske virkelighed.

Efter vores opfattelse er der her tale om problemer, som vi er nødt til at forholde os til på både kort og lang sigt:

På kort sigt er det i forhold til finanslovforliget, og det gælder i det her år. Det drejer sig om, at skoler er nødt til at drosle ned. I første omgang er der grænser for, hvor meget der sker her i foråret, fordi her kører man videre ud fra de forudsætninger, de regnede med de havde. Men til efteråret er det klart, at man er nødt til at skære ganske meget ned på både produktionskoler og daghøjskoler. Det samme vil være tilfældet og er allerede i et vist omfang tilfældet for AMU-centre.

Men problemet er der også på lang sigt, og det er selvfølgelig det, der er det mest centrale, for når man skal forelægge noget og tage højde for noget på længere sigt, så nytter det jo ikke noget at gøre det i december måned. Så er det noget, man må gøre i god tid inden næste år.

Efter vores opfattelse ligger problemerne i, at man ikke har langsigtede mål, og efter vores opfattelse drejer det sig for det første om, hvordan de uddannelsesuvante og de kortuddannede kan få de uddannelsesstilbud, som de har forudsætninger for, har behov for og ønsker. For det andet drejer det sig om, hvordan man sikrer, at de forskellige uddannelsesinstitutioner, som er på området, nemlig produktionskoler, daghøjskoler, AMU-centre osv., indgår i denne forbindelse. Det tredje er, hvordan man sikrer, at ressourcerne, som er ganske mange inden for de her områder, anvendes mest hensigtsmæssigt.

Det er baggrunden for, at vi har ønsket forespørgslen, og det er ud fra en betragtning om, at nok er ulykken sket i 1999, og den burde der rettes op på, men det er jo langt værre, hvis man fortsætter ulykken i år 2000 og fremover.

Besvarelse

Undervisningsministeren (Margrethe Vestager):

Regeringen satte sig for fem år siden målet om uddannelse til alle unge, og det mål har den

siddende regering præciseret sådan, at vi stiler imod, at 95 pct. af en ungdomsårgang skal gennemføre en ungdomsuddannelse.

Regeringen har satset massivt på det område. Og i dag kan vi opgøre, at 83 pct. af de unge gennemfører en ungdomsuddannelse. Det er en markant stigning fra de 74 pct., da initiativerne blev iværksat.

Siden 1994 har vi sat følgende i værk: Erhvervsgrunduddannelsen, den fri ungdomsuddannelse, de uddannelses- og jobkvalificerende forløb på erhvervsskolerne og loven om brobygning. Tæller vi pladserne på produktionskolerne med, har vi i løbet af de seneste fem år skabt en fordobling i antal af pladser for de unge, som vi taler om i dag. Ser vi den fordobling i lyset af, at flere unge gennemfører en ungdomsuddannelse, er det mit indtryk, at antallet af tilbud er stort nok, mangfoldigheden er tilstrækkelig.

I de kommende år handler det om at tilpasse systemet, så der bliver rum og plads til flere inden for disse uddannelsesmuligheder. Og vi skal ikke i vores iver for at opnå målet oprette flere særtilbud, der kan medvirke til at udskille nye grupper af unge, som er særlige og kræver særlige initiativer.

I denne her folketingssamling har vi taget yderligere initiativer, der sikrer, at flere unge gennemfører en ungdomsuddannelse. For kort tid siden vedtog et enigt Folketing en reform af de tekniske erhvervsuddannelser, som bl.a. skal give plads til nogle af de mindre bogligt indstillede unge. Der åbnes for, at også unge, som ikke umiddelbart har de bedste boglige forudsætninger, kan gennemføre en erhvervsrettet ungdomsuddannelse.

Reformen indebærer, at hver enkelt elev skal have udarbejdet en personlig uddannelsesplan, der tager udgangspunkt i egne forudsætninger, egne mål for uddannelse; en plan, der giver elev, lærer og vejleder mulighed for at evaluere de fremskridt, eleven gør, og for at justere planen i lyset af det. Ikke mindst giver det mulighed for skolerne til at yde hjælp og støtte til de elever, der har brug for særlig opmærksomhed i deres uddannelse.

De elever, der har brug for det, kan fremover bruge forskellig tid i grundforløbet. Man vil også kunne afslutte uddannelsen inden udløbet af den almindelige uddannelsesetid, men med en anerkendt kompetence. Man vil kunne tilrettelægge helt individuelle forløb, som ved godkendelse af det faglige udvalg kan tilpasses den

enkeltes muligheder og behov, men som samtidig får den faglige anerkendelse, der er nødvendige for at få et godt tag i arbejdslivet. Endelig vil undervisningen i den obligatoriske del lægge mere vægt på den værkstedsbaserede praktiske undervisning.

Reformen træder jo først i kraft om to år, men allerede fra i sommer vil forsøgs- og udviklingsarbejdet gå i gang, så processen er begyndt.

Vi har jo også set på 10. klasse. For bl.a. at gøre overgangen mellem grundskole og ungdomsuddannelse mere sikker har regeringen fremsat et lovforslag om en ny 10. klasse. Den skal primært være et tilbud til de unge, som efter 9. klasse har behov for at styrke deres faglige, deres personlige kvalifikationer, så de på den måde opnår en større sikkerhed i valget og dermed forhåbentlig også i gennemførelsen af deres ungdomsuddannelse. Der vil derfor også her blive lagt større vægt på vejledningen og en styrket undervisning i de almene fag.

For at fremme målet om i højere grad at sikre praktikpladser til de unge, der går på erhvervsuddannelserne, har jeg taget initiativ til trepartsforhandlinger. De foregår for tiden, og jeg forventer, der kommer forslag, som kan give os en større sikkerhed for, at de unge får en praktikplads.

Lad mig så endelig også nævne, at vi jo har afsat 120 mio. kr. over de næste fem år til forsøg med særlige tilrettelagte uddannelsesforløb for unge tosprogede.

Jeg finder, at vi har mange gode tilbud til de uddannelsesuvante unge. Og det, som er opgaven i de kommende år, er at udvikle rummeligheden og sikre en bedre sammenhæng mellem tilbudene.

Når vi sætter en fornøvelse i gang i det ordinære system med det formål at få flere til at gå i gang inden for dette, så må vi jo også samtidig se på de eksisterende tilbud. De er oprettet til den gruppe af unge, som måske er uvante med uddannelse, og derfor må vi undersøge, om de er gode nok. Vi har i ministeriet iværksat et analysearbejde, der skal se nærmere på de tilbud, deres omfang, målgruppe og på finansieringen af dem:

Er der tale om overlap tilbudene imellem? Hvad er det egentlig, vi har med at gøre? Er det uddannelse eller aktivering? Lever resultaterne op til det, vi forventer af dem? Bliver de forskellige tilbud benyttet af dem, de er beregnet for, eller er der i visse situationer tale om en

gøgeungeeffekt, og kan vi samtænke nogle af tilbudene?

Jo nærmere vi kommer målet om de 95 pct., desto sværere bliver opgaven. Jo mere forpligtede er vi til at holde øje med, om tilbudene er gode nok til den særlige målgruppe af unge, også fordi de tilbud er nogle af de dyreste at finansiere. Eller med andre ord: Vi vil meget gerne betale, men ikke for hvad som helst og ikke til hvem som helst.

Det er klart, at dette analysearbejde munder ud i overvejelser om de her tilbuds og selvfølgelig også produktionsskolernes plads i det samlede uddannelsesbillede. Overvejelserne vil naturligvis ske i dialog med skoleforeningerne.

Der er også spurgt om tilbudene til de kortuddannede voksne. Ud over VEU og de øvrige tilbud, som arbejdsministeren nævner i sit indlæg, har vi i Undervisningsministeriets regi daghøjskolerne, og de skal pr. definition tilrettelægges deres tilbud for kortuddannede. Det formål er blevet uddybet ved den seneste lovændring, så der vil ved beregningerne af årseleverne på daghøjskolerne kun indgå kurser, hvor mindst halvdelen er kortuddannede.

Også personer, der ønsker at forbedre deres muligheder i forbindelse med fleksjob, skånejob eller lignende, er tilgodeset. Senest i forbindelse med det aktstykke, som Folketingets Finansudvalg tiltrådte den 24. marts i år, er der tilvejebragt hjemmel til at tilgodese de daghøjskoler, der udbyder undervisningstilbud, der er tilrettelagt netop for de mennesker.

Som led i finanslovaftalen for 1999 blev det jo, som alle ved, besluttet at indføre et loft over bevillinger til daghøjskoler og produktionsskoler, sådan at vi kunne opnå en mere effektiv udgiftsstyring, og beslutningen blev truffet på baggrund af den kontinuerlige aktivitets- og udgiftsstigning, der har kendetegnet begge områder siden indførelsen af det frie optag i 1996.

På daghøjskoleområdet blev indgrebet første gang varslet i forbindelse med finanslovaftalen med SF og Enhedslisten for 1998, som jo indeholdt en forpligtelse til at gennemføre yderligere aktivitetsdæmpende initiativer, hvis ikke de kvalitetsfremmende stramninger formåede at dæmpe aktiviteten til de 9.800 årselever i 1998. Som bekendt blev det faktiske niveau for 1998 langt højere end det aftalte niveau.

Finanslovaftalen for 1999 indebærer, at den samlede taxameterfinansierede aktivitet på daghøjskoler ikke må overstige 9.800 årselever, medens aktivitetsloftet på produktionsskolerne

er aftalt til 5.300 årselever. Og overgangen til rammestyring bevirker, at hver enkelt skole har fået udmeldt en årskvote for 1999, hvortil der ydes statsluskud.

Jeg erkender blankt, at kvoter er et uhen-sigtsmæssigt styringsredskab, men det var det, vi kunne blive enige om. Og da vi ønskede at fastfryse og få styr på udviklingen og økonomien, så var der ikke noget reelt alternativ til kvoteordningen.

Selv om vi med iværksættelsen af en ny 10. klasse og reformen af de tekniske erhvervsud-dannelser regner med, at der vil blive færre unge, som har behov for at blive samlet op, så tror jeg fortsat, at der vil være brug for både pro-duktionsskoler og for daghøjskoler. Med ram-mestyringen giver vi intet signal om, at vi tæn-ker disse tilbud ud af uddannelsesbilledet.

Der vil fortsat være unge, som har gavn af en tid på en produktionsskole for at opleve den kombination af praktisk og teoretisk arbejde, som for mange unge fører tilbage i uddannel-sessystemet eller til ordinært arbejde. Og der vil fortsat være voksne, som har brug for den sær-lige tilgang på daghøjskolerne, som giver kort-uddannede voksne et afgørende fagligt og per-sonligt løft. Men vi fandt ikke, at vi fortsat kun-ne forholde os passivt til, at området sprængte alle økonomiske rammer.

Målet må nu være, at skolerne får deres plads i uddannelsesbilledet, og at der er en sammen-hæng i det uddannelsesbillede, så der bliver til-bud for dem, der har brug for at gå den vej.

Der er også spurgt til, hvordan vi sikrer, at ressourcerne bruges til det, de skal bruges til. For at sikre, at de økonomiske ressourcer inden for daghøjskoleområdet anvendes til deres for-mål, er kravene til indholdet blevet præciseret i forbindelse med den seneste lovændring. Og ved samme lovændring er der gennemført mu-lighed for at præcisere produktionsskolernes tilbud, og jeg forventer, at vi snart går i gang med det arbejde. For begge skoleformers ved-kommende udfører Undervisningsministeriet et løbende både økonomisk og pædagogisk tilsyn.

Herudover er der fremsat et lovforslag, for-slag til lov om ændring af forskellige love om selvejende uddannelsesinstitutioner, som det også vil være alle her bekendt. Det er L 145. Forslaget indeholder bestemmelser om ændring af flere forskellige love, herunder den gældende lov om daghøjskoler og produktionsskoler. For-målet med lovforslaget er det enkle at sikre, at statsluskud anvendes til formålet.

Samlet set mener jeg, at når vi ser på det ar-bejde, som ligger foran os, så handler det om at sikre rummeligheden i de eksisterende syste-mer, sikre sammenhængen og sikre, at der er et tilbud, så alle unge gennemfører en ungdoms-uddannelse.

Arbejdsministeren (Ove Hygum):

Når vi skal drøfte spørgsmålet om rammerne på AMU-uddannelserne, og hvorfor de er kom-met, så er man nødt til at kigge i bakspejlet og se, hvad der er baggrunden for det.

Fra en nogenlunde stabil aktivitet på AMU-uddannelserne i den første halvdel af 1990'erne skete der i 1997 et voldsomt spring opad i aktiviteten, og det er kulmineret i 1998. I perioden 1993-1996 lå aktiviteten stabilt på et niveau på omkring 450.000 elevuger, men med indførelsen af det frie optag i 1997 steg aktiviteten meget. Således var aktiviteten i 1997 oppe på 560.000 elevuger, og i 1998 kom aktiviteten helt op på 670.000 elevuger. Der er altså tale om en stig-ning på over 200.000 elevuger om året, når man sammenligner 1998 med 1996. Det betyder og-så, at der i 1998 blev brugt mere end 1 mia. kr. mere end forventet.

Når man så lidt nærmere på den voldsomme stigning, kunne man konstatere, at langt den væsentligste stigning var sket i forhold til det offentliges forbrug af AMU-uddannelserne. Man måtte altså konstatere, at AMU var blevet et slags tag selv-bord, og der var ikke tegn på, at dette ikke ville fortsætte. Hvis ikke vi greb ind over for denne udvikling, så ville vi ikke kunne styre udgiftsudviklingen. En opstram-ning af økonomien var nødvendig, og derfor er rammebelægningen både rigtig og nødvendig, men også besværlig.

Jeg vil godt sige, at vi med finanslovaftalen for 1999 på AMU-området lagde nogle fornuftige rammer omkring økonomien, rammer, som betyder, at vi fortsat kan udbyde AMU i ganske betydeligt omfang. Aktivitetsnedgangen fra 1998 til 1999 bliver på ca. 13 pct.

Overgangen fra et system, hvor alle frit kan tage for sig, til et system, hvor der lægges loft over aktiviteten, vil give turbulens. Men situa-tionen var, som jeg sagde tidligere, ikke længe holdbar. For mig var det vigtigt at finde en model, som sikrede, at de kortest uddannede, som er AMU-uddannelsernes målgruppe, fort-sat kan deltage i erhvervsrettede uddannelser og dermed leve op til arbejdsmarkedets kvalifi-kationsbehov.

Og på denne baggrund og efter udtalelser fra Uddannelsesrådet, prioriterede jeg, at der i første omgang ikke skulle lægges rammer på aktiviteten for de beskæftigede. Derimod er der lagt rammer for den aktivitet, som AF og kommunerne kan få gratis i AMU-systemet. Herudover er der mulighed for, at både AF og kommunerne kan købe AMU-uddannelser.

AF har traditionelt i ret stort omfang anvendt AMU-uddannelserne i aktiveringsindsatsen. Der er derfor grundlag for at forvente, at AF også i fremtiden vil gøre det. AMU vil givet fortsat være et centralt redskab i aktiveringsindsatsen. Det kan ikke udelukkes, at kommunernes incitament til at anvende AMU vil blive en anelse mindre, men med muligheden for at købe AMU-uddannelserne er det min forventning, at kommunerne også vil anvende det redskab i deres aktiveringsindsats for kontant-hjælpsmodtagere fremover.

Hvad angår regeringens politik for at sikre, at de uddannelsesuvante og kortuddannede får de tilbud, der svarer til deres forventninger, vil jeg sige følgende:

En stor del af AMU-uddannelserne er netop møntet på og udviklet med særligt sigte på disse grupper. Ved i Folketinget at have defineret målgruppen for AMU-uddannelserne sikrer vi, at pengene kanaliseres hen til de kortuddannede og dem, der er uddannelsesuvante. Og selv om der er lagt rammer for aktiviteten på AMU, vil der fortsat være mulighed for at gennemføre 600.000 elevuger specielt rettet mod disse to grupper, og der er også mulighed for, som tidligere nævnt, at både AF og kommuner kan købe hos AMU.

Samtidig har vi med tredje fase af arbejdsmarkedsreformen strammet op på en række felter. Også det skaber nye muligheder for de grupper, der mangler uddannelses tilbud for at komme videre på arbejdsmarkedet eller i uddannelsessystemet.

For det første skal alle unge under 25 år i jobtræning eller uddannelse senest efter et halvt års ledighed. For det andet skal aktivering generelt iværksættes hurtigere, og den enkelte skal aktiveres i 75 pct. af aktivperioden. Og for det tredje indeholder reformen en målretning af de lediges uddannelse. De lediges uddannelse skal målrettes behovene på det regionale arbejdsmarked. Der er ikke længere i så høj grad tale om frit valg på alle hylder. Det er hensigten, at tredje fase samlet skal sikre, at ledige hurtigere får tilknytning til arbejdsmarkedet

enten støttet via uddannelse eller via jobtræning.

Jeg vil også benytte lejligheden til at sige et par ord om brugen af de økonomiske ressourcer på VEU-området. Der bruges mange statslige ressourcer på voksen- og efteruddannelse af såvel ledige som beskæftigede. Hovedparten af midlerne, herunder hovedparten af AMU-midlerne, bruges på de personer, der har mindst uddannelse stående på uddannelseskontoen, hvis man må bruge det udtryk. Det er et rigtig godt princip, som vi må fastholde.

Vi har på det danske arbejdsmarked 1 million ufaglærte, og den demografiske udvikling, den vigende tilgang til erhvervsuddannelserne samt den omstændighed, at en stor del af den faglærte arbejdsstyrke inden for de nærmeste år er ved at nå tilbagetrækningsalderen, betyder en fare for et kvalifikationsgab, hvis vi ikke gør noget.

Den udvikling betyder, at videre- og efteruddannelserne især i de kommende år skal bære ansvaret for det generelle kvalifikationsløft, der kræves for et fortsat godt match mellem arbejdskraftens uddannelsesmæssige kvalifikationer og de kvalifikationer, virksomhederne efterspørger.

Om midlerne bruges godt nok på de respektive områder er en anden dimension. Grundlæggende er det min vurdering, at der er den fornødne effektivitet og den fornødne effekt af de midler, vi anvender. Men det er ikke det samme som at sige, at der ikke altid er behov for justeringer og ændringer af systemet.

Regeringen har derfor nedsat et embedsmandsudvalg, VEU-udvalget, som vil barsle med en rapport inden så længe. Rapporten vil beskrive området, herunder pege på de eventuelle u hensigtsmæssigheder, der er i det eksisterende system. Og inden regeringen endelig beslutter sig for, hvad der skal ske på området, vil en række interesseorganisationer og aktører få mulighed på at give deres bud på rapporten.

I den seneste tid er der en række personer, der har ytret sig om voksen- og efteruddannelsesindsatsen. Jeg vil godt benytte lejligheden til her i dag at appellere til, at vi ikke på baggrund af iveren for at gøre noget, for at træffe de nemme, hurtige beslutninger, får truffet de såkaldte hovsaløsninger eller skabt de såkaldte hovsaløsninger.

Jeg vil godt opfordre til, at vi lader embedsmandsudvalget gøre arbejdet færdigt, og lad os så på baggrund af det analysearbejde få en god

og saglig og konstruktiv debat, en debat her og en debat med interesseorganisationer og de mange aktører, en debat om fremtidens voksen- og efteruddannelsessystem.

Forhandling

Aage Frandsen (SF):

Bortset fra, at jeg kunne forstå en erkendelse af, at det har skabt lidt turbulens, når man laver tingene om, så var det sådan set meget godt ifølge de to ministres opfattelse. Der var nogle problemer her og der på baggrund af finanslovsindgrebet, men ellers var det godt nok.

Jeg vil godt sige, at vi ikke så meget tror på, at det kan lade sig gøre at lave en hel masse om i det her år, men alligevel mener vi, at det er værd at appellere til, at man gør det alligevel. Men det afgørende er med hensyn til fremtiden. Vi er også imod at lave hovsaløsninger, som man har gjort – ikke mindst i december måned – og derfor synes jeg også, at det er vigtigt at planlægge det allerede nu.

Når det drejer sig om de unge, så er det interessant at høre, at man sådan har en forestilling om, at unge skal være i nogle bestemte bokse, og jeg venter meget at høre på, hvad Venstre f.eks. siger bagefter om det dér med, at de unge skal være i nogle bokse, for når det drejer sig om produktionsskoler, så er det nemlig en erkendelse af, at unge ikke er ens.

I den forbindelse mener jeg, det er vigtigt at se på, hvad det er, produktionsskolerne har kunnet gøre, hvad de har gjort, hvad deres særegne kendetegn var, i stedet for at sige, at nu løser vi problemerne ved, at man har lavet en masse godt på erhvervsskolerne, som måske har virkning om nogle år.

Jeg synes også, det kan blive interessant at høre, hvad de ordførere nu siger, der plejer at inddrage f.eks. OECD-rapporter, hver gang de siger noget negativt om det danske uddannelsessystem. Når man tidligere skulle fortælle noget om, hvad Danmark uddannelsespolitisk har bidraget med, ja, så var det højskoletanken, folkeoplysningen, heldøgnskolen. Det var noget unikt, som Danmark havde været med til at sætte i værk, og som andre lande kunne lære af.

Hvad er det nu, OECD siger om os? Ja, det er i virkeligheden, at produktionsskolerne er noget unikt. Det er noget, man kan lære af. Den seneste rapport fra februar måned siger det. Det er åbenbart ikke noget, regeringen synes er in-

teressant. Endelig bliver den rost. Men det er selvfølgelig ubehageligt at blive rost for noget godt, når man nu er ved at lave noget skidt med det.

Jeg vil godt tage et par citater fra den rapport, som OECD kom med:

»Hvis de bliver rigtigt implementeret, har de, som vi netop har set i tilfældet med produktionsskolerne, potentiale til at få mange mennesker, som aldrig troede, at de ville have noget ud af uddannelse, højt motiveret til at få så meget ud af det, som det er muligt. De kan hjælpe mange mennesker, som simpelt hen ikke ville kunne lære mere med mere konventionelle metoder, til at lære en del hurtigere.«

Et andet sted:

»Den slags inspirerende pædagogik, vi så på produktionsskolerne og på Aalborg Universitetscenter, bør i fremtiden være normen i hele uddannelsessystemet.«

Produktionsskolerne omtales også, vil jeg fremhæve, som »den mest spændende institution, vi så i Danmark«.

Det vil sige, at der er et sted, hvor man udefra siger, at det er fantastisk, det er unikt, det er godt. Hvad siger regeringen? Den skærer ned.

Så går jeg videre til daghøjskolerne, hvor jeg vil sige, at det er da meget muligt, at antallet var for stort. Men den dér firkantede måde med at sige, at nu har vi et tal, og så går vi frem efter det, vil jeg kalde ren økonomisme, styret alene af økonomi. Og hvis virkeligheden viser sig at være anderledes, optræder man fuldstændig argumentresistent og siger: Jamen tallet skal være det.

Vi ville gerne have været med til at regulere, vi ville gerne have været med til at styre, men ikke til den form for kommandøkonomi eller Sovjetøkonomi, som man har her, hvor man siger: Her er en kvote – færdigt arbejde. I stedet skulle man gå kvalitativt ind og sige: Hvad er der brug for? Hvordan kan vi styre det?

Det forudsætter så også, at ministerierne går ind og sørger for, at det, som er det kvalitativt fastlagte, bliver meldt ordentligt ud, og at man ikke venter eller overhovedet aldrig udsender vejledninger og den slags ting.

Når det drejer sig om AMU-centre, er det selvfølgelig rigtigt, at kommunerne kan købe pladser, men de køber ikke, for kommunerne har ikke lagt penge til side til at købe. Det er igen udtryk for, at det, regeringen og dens støt-partier omkring finansloven gjorde, var, at man traf en hovsabslutning uden at tage hen-

syn til, hvordan virkeligheden var udenfor. Man havde ikke sørget for, at kommunerne havde økonomi til at købe pladser hverken på AMU-centre eller på daghøjskoler.

Det betyder, at masser af flygtninge og bistandsklienter nu må finde andet eller ingenting, og virkeligheden verden er, at det gør de, og det er småt i øjeblikket i forhold til, hvad det vil være til efteråret.

Derfor er det, vi mener, at det mindste, man kunne forlange, var, at regeringen sagde, hvad den ville, og derfor foreslår jeg på vegne af Enhedslisten og SF følgende:

Forslag til vedtagelse

»Idet Folketinget understreger uddannelsens betydning for, at mennesker kan fungere i bl.a. samfundslivet og arbejdslivet, opfordres regeringen til inden det kommende folketingsårs start at fremlægge en plan for,

- hvordan uddannelsesuvante unge og voksne samt kortuddannede kan få de uddannelses-tilbud, der svarer til deres forudsætninger, behov og ønsker, så de kan komme videre i uddannelsessystemet og/eller ind på arbejdsmarkedet,
- hvordan de forskellige typer af uddannelses-institutioner, der tilbyder uddannelse til uddannelsesuvante og kortuddannede, kan indgå i denne forbindelse, og
- hvordan det sikres, at de økonomiske ressourcer inden for området anvendes så hensigtsmæssigt som muligt og efter deres formål.«

(Forslag til vedtagelse nr. V 78).

Første næstformand (Birte Weiss):

Der er nu fremsat følgende forslag til vedtagelse: (Se ovenfor). Dette forslag indgår herefter i forhandlingen.

(Kort bemærkning).

Poul Erik Dyrland (S):

Hr. Aage Frandsen var inde på situationen omkring daghøjskolerne, og jeg vil da gerne spørge, om ikke hr. Aage Frandsen hørte undervisningsministeren tilkendegive, at det dér med kvoter nok ikke var det heldigste. Noget tyder på, når man lytter til hr. Aage Frandsen, at han har overhørt den bemærkning. Om der er muligheder for på et senere tidspunkt at kigge på

den problemstilling, skal jeg lade være usagt, men hr. Aage Frandsen kan jo få chancen, hvis man i øvrigt vil være konstruktiv osv., næste gang der skal forhandles finanslov, og i særdeleshed blive ved finanslovbordet, hvis man vil have indflydelse på de her ting.

Så er der spørgsmålet om produktionsskolerne. Er det ikke korrekt, at der er plads til 5.300 årselever? Er det ikke korrekt, at hvis man om-sætter det tal, er der rent faktisk plads til 8.000-9.000 elever på produktionsskolerne i løbet af et år? Er det ikke korrekt, at det udgør ca. 15 pct. af en årgang? Jeg vil gerne spørge hr. Aage Frandsen, om det ikke har den konsekvens, at hvis man anvender de her pladser rigtigt, er der plads til alle.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Først om daghøjskolerne: Jo, jeg hørte da godt, at regeringen erkender, at det dér med kvoter er en dårlig idé. Det bliver jeg jo ikke klogere af, jo, jeg bliver klogere af at høre, at regeringen også erkender det, men vi vidste det jo godt i forvejen. Hvad gør man så ved det? Hvad gør man ved det i år? Der er en aftale med nogle partier om, at der ikke må bruges flere penge til det. Så har man bundet sig. Når man går ind i en finanslovaftale med de partier, så er der en økonomisk ramme, som regeringen vel også ville have. Så vil man vel ikke ændre på det, men det er da rart, hvis man vil ændre til næste år.

Med hensyn til at gå ind og få indflydelse på det vil jeg sige til hr. Poul Erik Dyrland, at der ikke er noget, jeg hellere vil. Det har jeg også demonstreret flere gange. Jeg vil også lave ganske meget om, og mit indtryk er, at jeg ikke vil lave mindre om end hr. Poul Erik Dyrland, når det drejer sig om kvalitetssikring af daghøjskolerne.

Når det drejer sig om produktionsskolerne, så lad mig nøjes med i første omgang at sige: Det er rigtigt, at der er plads til en del, men det ændrer ikke ved, at der er ventelister ganske mange steder. Det tyder på, at der er behov ikke bare for det, der er plads til, men endnu mere.

(Kort bemærkning).

Poul Erik Dyrland (S):

Hvis vi nu kigger på spørgsmålet om daghøjskolerne, så synes jeg, der er en ting, vi skal have på plads. Det her er jo ikke et spørgsmål

om penge. Det er det også, det vil jeg gerne erkende, men er det ikke et spørgsmål om, at SF var med til sammen med regeringen at lave en aftale allerede i forbindelse med finansloven for 1998 om, at målsætningen på daghøjskoleområdet var 9.800 elever? Så det er altså ikke et spørgsmål om penge. Det er et spørgsmål om, hvordan og hvorledes man skruer tingene sammen.

Det kan ikke hjælpe noget, at man fra hr. Aage Frandsens side står her og henviser til, at man har bundet sig til anden side, og at der ikke er flere penge at bruge af. Det havde der jo heller ikke været, hvis man skulle have fulgt den aftale op, der lå i forbindelse med finansloven 1998. Så havde der været sat penge af til 9.800 elever, uanset hvem den aftale var blevet indgået med. Så det er altså ikke et spørgsmål om penge.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Da vi lavede aftalen omkring daghøjskolerne, var det i det første finanslovforlig, vi var med til at indgå i den her omgang om, at der blev flere penge til området. Året efter lavede vi en aftale om, at målsætningen var 9.800 elever, og at vi ville kvalitetssikre daghøjskolerne. Man skulle styre efter kvalitet, sikre mere kvalitet, og jeg synes, det er overraskende, at den vejledning, der skulle fortælle om, hvad kvalitet er, aldrig udkom. Det synes jeg ligesom er en forhindring for, at man kan få skolerne til helt at leve op til det.

Men hvis det viser sig, at behovet måske er mere end 9.800, så må man vel bruge hovedet indvendig og ikke være argumenteresistent og sige: En aftale er en aftale, og den gælder. Aftalen gjaldt på det tidspunkt. Vi ville gerne have stræbt efter at få det styret mere efter et antal, men ikke den dér Sovjetøkonomi med kvoter her og dér og sådan nogle ting. Nej, vi vil kvalitetssikre, og jeg mener ikke, hr. Poul Erik Dyrlund på noget tidspunkt har kunnet gribe mig i, at jeg ikke ville styre mere kvalitetsbevidst.

Jeg synes, der er ganske mange daghøjskoler, tidligere og desværre også stadig væk, der udbyder noget, som jeg synes ligger på kanten af, hvad en daghøjskole skal lave. Det var det, jeg ville have gået efter, og det var det, jeg gik efter. Men det er meget nemmere at få Finansministeriet til at forstå, at et tal er et tal, og det var også det, de borgerlige partier kunne forstå.

(Kort bemærkning).

Poul Erik Dyrlund (S):

Jeg vil gerne erkende, at jeg er enig i hr. Aage Frandsens bemærkninger om kvalitet. Det skal der ikke herske nogen tvivl om. Det kan jeg ikke argumentere imod, og det ønsker jeg ikke at argumentere imod.

Men jeg har alligevel hr. Aage Frandsen mistænkt for at have glemt at bruge hovedet, da man fastsatte det tal, der hedder 9.800 elever.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

I de forhandlinger, der foregik i Finansministeriet, tror jeg ikke, jeg røber nogen hemmelighed ved at sige, at det ikke var mig, der fandt på tallet. Men jeg accepterede tallet i en forhandlingssituation, hvor vi fik en masse ting ind om kvalitet, ting, som den daværende undervisningsminister i øvrigt var enig i, men som han ikke rigtig havde fået igennem i forhandlingerne med, ja, måske med regeringspartierne.

Det fik jeg igennem ved den lejlighed, men jeg mener ikke, at man i tilstrækkelig grad har levet op til det med hensyn til at sikre kvaliteten og sikre, at de ting, som man udbyder på daghøjskoler, er det, som ligger i formålet med daghøjskoler, nemlig at det er folkeoplysning, men at de også har et sigte i forhold til arbejdsmarkedet.

Det, som vi bagefter må konstatere, er, at det ikke var muligt at komme dertil med de midler. Så har man to muligheder: enten at sige, at man skal kvalitetssikre endnu mere, eller også erkende, at det kunne være, at tallet 9.800 simpelt hen bare var et tal, der var opfundet. Det ved vi jo alle sammen godt det var. Det var jo ikke ét, der kom ned fra himlen. Det var et tal, som man fandt. Og hvis det viser sig, at virkeligheden er en anden, så er det altså, at argumenterne må tælle, virkeligheden må tælle. Hvis der falder en bombe ned herudfor, så må vi da tage højde for, at der er noget mandskab, der kan rykke ud ved den lejlighed.

Første næstformand (Birte Weiss):

Hr. Hans Peter Baadsgaard som ordfører.

Hans Peter Baadsgaard (S):

Jeg vil gerne først takke de to ministre for deres grundige besvarelse, der faktisk var så grundig, at det forslag til vedtagelse, hr. Aage Frandsen har fremsat, er helt overflødigt. Det viser sig jo, at det, hr. Aage Frandsen ville opnå med sit

forslag, er der fuld opmærksomhed omkring og mange aktiviteter i gang for at tilgodese det. Derfor vil vi også afvise forslaget.

Forespørgslen drejer sig jo om, hvorvidt vi stiller de rigtige tilbud til rådighed for de uddannelsesvante unge og voksne samt de kortuddannede, og lad det stå helt klart: Vi har i Socialdemokratiet det mål – som er udtrykt mange gange, og som andre har tilsluttet sig – at alle unge og alle kortuddannede voksne skal have en uddannelse. Og hvis det skal lykkes, skal der gøres en særlig indsats ikke bare over for de kortuddannede voksne for at styrke deres muligheder for uddannelse eller job, men også over for de unge, der har svært ved at komme i gang med eller fuldføre en ungdomsuddannelse.

At sikre alle unge en uddannelse er faktisk den største udfordring, vi står over for på uddannelsesområdet. Derfor har vi, som det fremgik af undervisningsministerens tale, også taget mange initiativer og har opnået gode resultater, der peger i den rigtige retning. Jeg behøver ikke at gentage de initiativer, som ministeren nævnte.

Produktionsskolerne og daghøjskolerne har altså stadig væk en rolle at spille i opfyldelsen af målsætningen, en rolle at spille i uddannelsessystemet: daghøjskolerne med deres tilbud til de uddannelsesvante voksne og produktionskolerne med en hjælp til de unge, der har svært ved at komme i gang med en uddannelse. Det er deres målgruppe, og dér ligger deres opgave, og den har de fortsat mulighed for at løse. Der er jo ikke tale om, at tilbudene fra disse uddannelsessteder til de unge er fjernet.

Hvorfor så disse besparelser?

Det har vi været lidt inde på, og alle, der vil forholde sig realistisk til den voldsomme udgiftsudvikling, vi så på disse områder, må erkende, at det var nødvendigt at bremse op for den voldsomme aktivitetsstigning.

Vi ved da godt, at det har skabt problemer mange steder, men jeg synes også, jeg kan registrere, at man trods disse vanskeligheder er gået seriøst ind i løsningen af den opgave, og det kan vi da kun kvittere for.

Hvad drejer besparelserne sig så om?

Som jeg har sagt, er det jo ikke et spørgsmål om, at man har fjernet disse uddannelser som en mulighed for de unge. Arbejdsministeren har redegjort for, at på hans område, på AMU-området, ligger aktivitetsniveauet på 150.000

elevuger over det aktivitetsniveau, der var i 1996, og det til trods for, at ledigheden er faldet ret markant.

Og så skal vi jo hele tiden huske, at kommunen og arbejdsformidlingen også har mulighed for at købe pladser. Så det kan jo være, at det i år ender på et niveau, der svarer til det, det var på sidste år. Hvad ved vi?

På produktionsskolerne er der plads til 5.300 årselever, og det vil sige, at 8.000-9.000 elever kan være der i 5-6 måneder. Det svarer til ca. 15 pct. af en ungdomsårgang, og det er da ikke så dårligt et niveau, og jeg tror da, at det godt kan opfylde målsætningen, hvis vi sikrer os, at pladserne bliver brugt til den målgruppe, som produktionsskolerne er tiltænkt.

Der er også andre tilbud til den gruppe af unge, og dér henviser jeg til de initiativer, som regeringen har taget og fået gennemført, også i denne samling. Men det gælder om at sikre, at pladserne kommer dem til gode, som skolerne er rettet mod, og derfor bør man selvfølgelig også samarbejde lokalt om udnyttelsen af den tildelte kvote. For eksempel bør skolevejlederne og studievejlederne for ungdomsuddannelserne samarbejde med produktionsskolerne om vejledning af de unge, så pladserne bliver tildelt dem, der har behov for det.

Det er min vurdering, at der gøres et godt stykke arbejde rundt omkring på skolerne både pædagogisk og fagligt. Man har mange steder udviklet meget gode pædagogiske tilbud til netop den målgruppe – det gælder både produktionsskoler og daghøjskoler – og jeg er enig i mange af de uddannelsespolitiske betragtninger om disse initiativer, som hr. Aage Frandsen var inde på.

Men på trods heraf skal vi fortsat være opmærksomme på, at kvaliteten i udbudene er i top, for det er ikke alene et spørgsmål om kvantitet, men også et spørgsmål om kvalitet, og det er vi fuldt opmærksomme på fra Socialdemokratiets side.

Uddannelse til alle er målet, men det når vi ikke uden den særlige indsats, som de skoler, der i dag er på dagsordenen, skal yde – en indsats, der er nødvendig for, at vi kan få alle unge i gang med en uddannelse og få det til at lykkes for dem at fuldføre en uddannelse. Og vi vil i Socialdemokratiet fortsat bestræbe os på, at disse grupper får de rigtige tilbud, og vi mener også, at det er det, der er vist, også trods de besparelser, som er dagens emne.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

At regeringspartierne skulle acceptere et forslag til vedtagelse, som er fremsat af et oppositionsparti, ville jo nærmest være en historisk begivenhed, for enten afviser man vores forslag med den begrundelse, at man er uenig i det, der står i det – det er man ikke her – eller også afviser man det med, at det er overflødigt.

Jeg vil godt spørge hr. Hans Peter Baadsgaard, om der i det, ministrene sagde, f.eks. var en tilkendegivelse af, at vi i god tid inden finanslovforhandlingerne får grundlaget for de beslutninger, der eventuelt skal træffes for næste år, for jeg går ikke ud fra, at tanken er, at man bare kører videre, for så bliver katastrofen dobbelt så stor.

Har vi en garanti for, at vi i god tid får beslutningsgrundlaget? Vi ved jo, hvad resultatet af det forløbne år har været, men hvornår ved vi, hvad regeringen vil med det? Risikerer vi ikke, at det igen bliver engang i midten af november, og at beslutningen så kan risikere at blive truffet uden om dem, der har forstand på det?

(Kort bemærkning).

Hans Peter Baadsgaard (S):

Det er jo allerede i finanslovaftalen for 1999 bebudet, at der vil blive taget initiativer på det område, hvad angår finansloven for år 2000, og det vil da være vores bestræbelse, at vi ikke kommer i den omtalte situation. Vi må jo beklage, at det gik for hurtigt for skolerne, og at de fik for kort tid til at omstille sig, men vi må rose dem for, at de alligevel har tacklet de problemer, som de blev bragt i, på en konstruktiv måde, som jeg kan registrere det mange steder.

Det problem må vi så søge at undgå i næste omgang, og det skal da være vores bestræbelse fra Socialdemokratiets side at sikre, at vi får det tilrettelagt så betids, at der både bliver tid til at drøfte det herinde og bliver den nødvendige tid til omstilling. Men det behøver vi ikke at binde regeringen til at fremlægge en plan for, for jeg går ud fra, at det vil fremgå af regeringens lov-katalog, hvad der skal tages af initiativer på det område, og det foreligger som bekendt i oktober måned.

Else Winther Andersen (V):

I Danmark bruger man 14 mia. kr. om året på voksenuddannelse og efteruddannelse, hvoraf en stor del tabes på gulvet, oplyser Ugebrevet

Mandag Morgen nr. 10 fra den 8. marts, og rapporten viser, at markedet for voksen- og efteruddannelse er blevet ganske kaotisk.

Det er en rapport, der er bestilt af regeringen, men som endnu ikke er blevet offentliggjort, og jeg vil da håbe, at regeringen snart kommer med den rapport, som jeg også kunne forstå på arbejdsministeren er på vej, men vi kan ikke blive ved med bare at få det udsat, for her er brug for forenkling og gennemskuelighed.

Baggrunden for, at vi fik indført en voksen- og efteruddannelse var jo, at der var en arbejdsløshedsprocent på 25, så det, vi gjorde, var meget fornuftigt, men nu er arbejdsløsheden nede på 5 pct., og det er jo ensbetydende med, at der ikke vil være brug for det samme antal pladser. Her tænker jeg specielt på AMU-centrene, og vi ser jo også, at AMU-centrene nu siger, at de faktisk mangler elever.

Man kan sige, at det er en succeshistorie, men samtidig har der jo over en årrække været en ret kraftig stigning både i antallet af pladser og i antallet af deltagere i voksenuddannelsen, så det er måske ved at være derhenne, hvor det er systemet frem for mennesket, og vi vil altså gerne have, at det er mennesket, der er i centrum.

Det kan vi så sige om daghøjskoleområdet, hvor der jo allerede i finansloven for 1998 skulle ske en reduktion af elevtallet med godkendelse fra SF, som jo sagde, at det var noget, de ville være med til. Så dér vil jeg da spørge SF: Hvorfor har man ikke også her været med til at udmonnte den besparelse, der skulle ske, i antallet af elever, sådan at vi ikke skulle til at gøre det nu her i 1999? For det blev jo virkelig et tagselvbord, særlig på de store daghøjskoler under AOF. Så havde vi været fri for den siksakkurs, som SF i dag påpeger er til stor skade for både eleverne og skolerne, og det kan jeg da på sin vis godt give SF ret i.

Produktionsskolerne gør et godt stykke arbejde – og det gør daghøjskolerne også, vil jeg godt sige – for de elever, der har brug for en lille omvej, inden de finder deres plads i uddannelsessystemet, og det antal pladser, der er i dag, mener jeg på længere sigt vil være dækkende. Når vi får den nye 10. klasse og den bedre vejledning, og hvad vi ellers har vedtaget her i Folketinget, til at fungere, tror jeg, det bliver lige nøjagtigt deromkring, det skal være. Så skal vi selvfølgelig også give produktionsskolerne de muligheder, de skal have for at kunne virke.

Udgifterne på AMU-området skred jo fra 1998 til 1999 med en hel milliard, og vi mener, det er rimeligt nok, at der er sket en reduktion her, så der ikke sker et misbrug af ressourcerne. Som ansvarlige politikere må vi have mod til at gribe ind på området og revidere det, når vi oplever, at der sker et overforbrug.

I Venstre håber vi på en positiv fremtidig dialog om disse skoleformer. Vi mener ikke, at de skal nedlægges; de skal blot ikke være kunstigt store uddannelsesfabrikker. De skal bruges som de gode redskaber, de er, og de skal bruges til gavn for de svage i vort samfund. Det interessante er jo, at hvis produktionsskoler, daghøjskoler og AMU-centre befolkes med forholdsvist ressourcestærke personer, svigter vi i den sidste ende de svage unge, dem, der nødvendigvis må støttes. Skolerne skal ikke være et tilbud til alle, men primært til dem, der som sagt har behov for den lille omvej, før de finder ind i en ordinær uddannelse eller et job.

I Venstre vil vi gerne ind i en dialog med skolerne for at høre om deres ønsker og behov og se, hvad der er vigtigt, og vi planlægger et oplæg på voksen- og efteruddannelsesområdet, og det gør vi, fordi vi ganske enkelt har mistet tålmodigheden med regeringen, hvorfor vi nu ønsker at komme med vores eget samlede bud på området.

Venstre ønsker en bedre udnyttelse af penge og ressourcerne, og at der skal være sammenhæng i uddannelserne, så brugerne, virksomhederne og kursusudbydere får overblik over, hvad der udbydes, og hvad man kan forvente sig af kurserne.

I Venstre har vi startet vores dialog, og jeg kunne da godt sende dette spørgsmål til regeringen: Hvornår starter den sin?

Til slut vil jeg sige, at Venstre ikke kan stemme for SF's forslag til vedtagelse, da vi mener, det er rimeligt, at der er sket en tilpasning, og synes, skolerne har gjort det godt, selv om det har givet dem problemer, og tror, problemerne løser sig på længere sigt.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Jeg forstod på fru Else Winther Andersen, at man ikke er tilfreds med regeringens indsats, men Venstre er jo på baggrund af finanslovforliget støtteparti for regeringen på det her område, og derfor undrer det mig noget, at man, når man ikke er tilfreds, så alligevel ikke kan stemme for vores forslag til vedtagelse, hvor vi be-

der regeringen fortælle, hvad regeringen vil, for det kan jeg forstå at Venstre heller ikke rigtig ved. Men det er åbenbart støttepartiforbindelsen, som er så stærk, og så nært et forhold skal man altså passe på med at komme i.

Så vil jeg godt spørge fru Winther Andersen: Hvad lå der i det, der blev sagt om, at AMU-centrene mangler elever? Er det, fordi der ikke er mennesker nok, der gerne vil ind på dem, eller er det, fordi der simpelt hen ikke er behov for dem.

Var det det, der var meningen med det? På grund af finanslovaftalen er det i hvert fald sådan, at der ikke er penge til flygtninge og bistandsklienter. Dem skal kommunerne finansiere, og kommunerne har ikke penge.

Hvad er så grunden til, at de elever ikke er der? Er det så ikke bare, fordi der ikke penge til det, og ikke, fordi behovet ikke er der?

(Kort bemærkning).

Poul Erik Dyrland (S):

Nu skal man jo passe på ikke at tage munden for fuld, men rent faktisk oplevede vi vel for ganske kort tid siden lidt historieskrivning, idet vi jo for første gang i lang tid her fra talerstolen i hvert fald hørte varslet et politisk budskab fra Venstre i og med, at fru Else Winther Andersen afslørede, at Venstre vil komme med sin egen VU-reform. Og det er jo klart, at når der lige pludselig kommer den form for budskaber fra et af Folketingets store partier, kunne det være interessant, om vi ved den lejlighed kunne få afsløret nogle pejlemærker i retning af, hvor dette budskab mere konkret peger hen.

(Kort bemærkning).

Else Winther Andersen (V):

Til hr. Aage Frandsen vil jeg sige, at jeg kan referere fra Dagbladet Djursland den 20. april fra i år, hvor der er en artikel om, at AMU-centeret mangler elever, og at man bl.a. har rettet henvendelse til Arbejdsformidlingen i Grenå, der oplyste, at man reelt ingen arbejdsløse havde at sende som elever. Og det må vel være de arbejdsløse, der i første omgang skal være deres elevgrundlag. Så det er på den baggrund, at jeg har brugt den vending.

Hr. Dyrland siger, at der er tale om historieskrivning. Det mener jeg nu er lidt voldsomme ord at bruge. Vi har altid vist ansvarlighed både i uddannelser og efteruddannelser, så det kan der vel ikke være meget i, men hr. Dyrland har formodentlig ikke hørt efter det sidste, jeg sag-

de; det gik også lidt hurtigt. Vi ønsker at udnytte penge og ressourcer bedst muligt, og ønsker, at der skal være sammenhæng i efteruddannelsen, så både brugerne, virksomhederne og kursusudbyderne får et overblik over, hvad der tilbydes.

Det er ordret, hvad jeg sagde i min ordfører-tale, og det er lige nøjagtig det, som fremgår af artiklen fra Mandag Morgen, der ikke fandt sted.

(Kort bemærkning).

Poul Erik Dyrland (S):

Ja, vi fik jo, som jeg var lidt inde på før, et budskab eller i hvert fald et politisk signal. Men jeg kan også høre på fru Else Winther Andersen, at det jo reelt er indholdsløst. For det, fru Else Winther Andersen stod her og sagde, er jo det, alle vi andre også siger. Og det er der jo reelt ikke noget nyt i.

Så det var altså nok lidt overdrevet det dér med historieskrivningen.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Til fru Else Winther Andersen vil jeg godt knytte den kommentar, at det kan godt være, at der ikke nu er dagpengemodtagere, som søger ind på AMU-centrene, fordi der ikke er behov for det. Det er helt fint.

Men det ændrer ikke ved, at når der er tale om dem, der er uden for dagpengesystemet, som kommunerne nu skal finansiere, så er der ikke penge til at finansiere opholdet for dem, og at kommunerne gør det ikke. Det vil jeg også skyde på gælder for AMU-Center Djursland, at man ikke får bistandsklienter og flygtninge af gode grunde, fordi der ingen er til at finansiere dem. Men det betyder ikke, at behovet ikke er der.

Det er i hvert fald tilfældet andre steder, at der er mennesker, der godt ville have været inde dér, at man sådan set gerne ville sende dem derhen, men der er ingen, der vil betale for dem, fordi man har lavet den dér finansierings-omlægning. Og den kan måske være fornuftig nok, hvis kommunerne bare havde vidst, at de skulle til at finansiere det. Men det vidste de jo ikke, for beslutningen blev truffet i november måned, 2-3 måneder efter at budgetterne er lagt i kommunerne, og der er af gode grunde heller ingen overførsel af midler kommet til kommunerne.

(Kort bemærkning).

Else Winther Andersen (V):

Jeg skal da være den første til at give hr. Aage Frandsen ret i, at der er lagt budgetter i kommunerne, før vi gør det i Folketinget. Det oplever jeg også på min egen kasket.

Men den artikel, jeg refererer til, er fra marts måned, og der har beskæringerne endnu ikke haft mulighed for at slå igennem på AMU-centrene. Det er her og nu, de taler om. Og det er her og nu, de ikke har arbejdsløse, der kan henvises. Da kan man ikke have opbrugt midlerne, så jeg tror, det er meget godt dækkende for den tid og så lige nu.

Brian Mikkelsen (KF):

Om ikke andet kan man sige, at der kommer én god ting ud af denne her debat: at man får diskuteret den blandede landhandel, der er ved, at man har uddannelsesinstitutioner placeret både i Arbejdsministeriet og i Undervisningsministeriet, kompetencegivende uddannelse og voksenefterskole blandet rundt i flere forskellige ministerier.

Jeg synes også, man skal have for øje, at selv om intentionen bag SF's forespørgsel her er rimelig nok: at der er problemer på produktions-skolerne, at der er problemer på daghøjskolerne, så er årsagen til, at man fik vedtaget de her ting i forbindelse med finansloven, jo også klar nok: at man var nødt til at være økonomisk realistisk, at der var en kolossal søgning til både daghøjskoler og produktionsskoler, en overskridelse af, hvad skal man sige, normeringerne for daghøjskolerens vedkommende med 40 pct. og for produktionsskolerne med 30 pct. Og det er ting, man selvfølgelig bliver nødt til at diskutere, for tingene koster penge, og de skal også finansieres.

Jeg vil heller ikke lægge skjul på, at vi jo er en del af finanslovforhandlingerne og finanslovaf-talen, og på den måde står vi jo selvfølgelig bag de ting, der er vedtaget med hensyn til både produktionsskoler og daghøjskoler. Men der var store diskussioner forligspartierne imellem, og der er stadig væk diskussioner om, hvordan man udmønter nogle af de her ting.

Hvis man så skal diskutere, hvad konsekvenserne af det her skal være, så mener vi fra konservativ side, at den debat, der har været de sidste par år herinde, ude i samfundet, skolerne imellem, har vist, at der er behov for en overordnet reform af det danske voksenefterskole-

nelsessystem. Den nuværende indsats er ikke tilfredsstillende.

Rapporter fra SFI, Rigsrevisionen og DTI viser, at systemerne og ressourcerne bruges forkert. Det nuværende system er meget bureaukratisk, meget stift, og det har ført til et omfattende ressourcespild. Det kan man konstatere ved at tage ud og besøge de forskellige skoler, hvor man nogle gange laver de samme ting, og hvor der i hvert fald ikke er koordinering imellem dem.

Problemet er bl.a., at meget få personer kan finde rundt i det enorme antal uddannelser og kursusudbydere, så man nogle gange sender folk af sted på forkerte kurser, og at der er stort sammenfald mellem kursernes indhold. Forskellige støtteordninger bidrager også til forvirringen, økonomistyringen er bureaukratisk, og man savner sammenhæng mellem pris og kvalitet af uddannelserne.

Og det er klart, det, vi taler om nu – specielt den måde, som produktionsskoler samler op, AMU-system – spiller en vigtig rolle i bestræbelserne på at sikre, at flest muligt får en uddannelse, men også at man sikrer et fleksibelt arbejdsmarked, hvor arbejdsstyrken har de kvalifikationer, som arbejdsmarkedet har brug for.

Og der må man så sige, at VEU-systemet er en central brik i overgangen til videnssamfundet, fordi man sikrer folk en bedre uddannelse og samler dem op, som ellers ikke har nogen andre steder at gå hen. F.eks. produktionsskolerne gør, at man kan forbedre produktiviteten og også muligheden for at udnytte de ressourcer, som alle mennesker har.

Jeg vil sige – det har vi også diskuteret lidt her i dag – at regeringsgrundlaget indeholdt også en erklæring om, at systemet burde ændres. Der har været nedsat et udvalg, som vi har hørt lidt om, og som vi har glædet os meget til at høre konklusionerne af. Vi frygter lidt, at det sådan er blevet gemt lidt, og at det er blevet udsat på grund af intern uenighed i regeringen samt Socialdemokratiets frygt for fagbevægelsens reaktion.

Arbejdsministeriet og fagbevægelsen kæmper jo indædt for at bevare AMU-systemet i Arbejdsministeriets ressort, i stedet for at man måske vælger den logiske løsning, som hed, at man flyttede ting sammen. Vi synes, det er mest nærliggende at flytte det over til Undervisningsministeriet, men det kan vi jo altid disku-

tere, og det glæder vi os til, når rapporten kommer.

Vi vil foretage de nødvendige ændringer for at sikre, at de enkeltes behov og kvaliteten af uddannelsesindsatsen kommer i højsædet. Derfor mener vi også, at man på de her områder skal fokusere mere på løsningen af konkrete uddannelsesbehov bl.a. ved at effektivisere voksen- og efteruddannelsesindsatsen.

Der er også et stort behov for, at der på regional basis sikres en langt bedre styring af uddannelsesressourcerne. Det kan man bl.a. gøre ved det, som vi har foreslået i vores finanslovoplæg – og vi vil gøre det igen til efteråret, kan jeg røbe allerede nu – at man lægger det i ét ansvarligt ministerium, én lov, ét godtgørelsessystem, og vi mener, at man skal gå i gang med det reformarbejde med det samme.

Derfor synes vi da i hvert fald, at der kommer én god ting ud af den her debat. Vi er ikke enige i, hvad skal vi sige, præmisserne, at der er kommet helt urimelige bombastiske nedskæringer på området; de har nemlig været nødvendige, sådan som vi ser det. Vi kan altid diskutere udmøntningen af dem, det har vi også gjort, og det vil vi stadig væk gøre.

Men det er i hvert fald vigtigt, at man får diskuteret: Hvad er det, man vil på det her område? Og den diskussion glæder vi os til at tage.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Hr. Brian Mikkelsen refererede til Det Konservative Folkepartis finanslovudspil.

Det giver mig så anledning til at spørge, om det er det, der i dag er grundlaget for Det Konservative Folkepartis synspunkter omkring voksen- og efteruddannelse. Var der ikke noget med, at daghøjskolerne sådan set i Det Konservative Folkepartis tænkning i en periode var nedlagt? Derfor vil jeg godt spørge: Er den del af det væk, eller er den ikke?

Det var, fordi hr. Brian Mikkelsen selv refererede til et udspil, som vel ikke længere er gældende hundrede procent for Det Konservative Folkepartis politik, og at Det Konservative Folkeparti gjorde netop det, som er klogt: at lytte og så overvinde sig selv og erkende, at man er blevet klogere.

(Kort bemærkning).

Poul Erik Dyrlund (S):

Jeg vil egentlig gerne være lidt mere direkte end hr. Aage Frandsen. Som jeg husker det,

foreslog man konkret daghøjskolerne nedlagt. Har man stadig væk planer om det i Det Konservative Folkeparti? Det kunne jo være rart at vide.

Og så var det jo sådan, at hr. Brian Mikkelsen jo egentlig mere eller mindre tog hul på en kommende VEU-reform og pegede på en lang række punkter, der var behov for. Dem skal jeg da ikke anfægte på nuværende tidspunkt, men der var en ting, som jeg synes det kunne være interessant at høre fra hr. Brian Mikkelsens mund: Hvordan og hvorledes står det til med arbejdsgiverne og deres forpligtelser set i forhold til en kommende VEU-reform? Har De Konservative noget syn på det? Er det sådan, at vi skal lave en VEU-reform, hvor man siger, at alt skal serveres på et sølvfad for arbejdsgiverne, eller er det sådan, at man i Det Konservative Folkeparti også tænker ind i en sådan reform, at arbejdsgiverne skal forpligtes?

(Kort bemærkning).

Brian Mikkelsen (KF):

Jeg vil godt sige til hr. Aage Frandsen, at alle mennesker kan jo blive klogere. Jeg kan i hvert fald blive meget klogere. Det må jeg jo selv erkende.

Og med hensyn til daghøjskolerne må jeg sige, at den konservative opfattelse har ændret sig. Ved at snakke med folk, undersøge tingene – det er jo altid vigtigt – er vi nået til den erkendelse, at daghøjskolerne for en meget stor dels vedkommende udfylder et godt formål, men at de store produktionsfabrikker, hvortil vi regner i hvert fald de skoler, som har over 100-125 elever, ikke opfylder formålet, at det skulle være det nære miljø, som gav eleverne på daghøjskolen den nødvendige ballast, altså at man samler op.

Det samme med produktionsskolerne, som jo samler nogle unge op, som ikke har nogen som helst andre muligheder så at sige, og dem har vi for øvrigt hele tiden været positive over for. Det var som svar på hr. Aage Frandsens spørgsmål.

Til hr. Poul Erik Dyrhøvd – det var delvis også svar på det. Jamen jeg tog hul på reformen her, fordi jeg syntes, det var lidt formålsløst at diskutere oplægget fra SF her omkring nedskæringer. Altså det har vi jo drøftet og været igennem nogle gange, og vi har også fastlagt, hvad vi mener, i forbindelse med finanslovforhandlingerne og står ved det, selvfølgelig, fordi det var nødvendigt. Der var store overskridelser: 40 pct. på daghøjskoler, 30 pct. på produktions-

skoler. Men det kunne man godt udmønte på en bedre måde, og det er jo det, vi diskuterer hele tiden. Det havde vi nogle store diskussioner om, da man skulle udmønte den finanslovaftale, vi lavede nu her.

Med hensyn til VEU-reformen, jamen så er det jo tydeliggjort både af Socialforskningsinstituttet og af DTI, at der er kolossale ressourceproblemer i systemet i det krydsfelt, der ligger mellem Arbejdsministeriet og Undervisningsministeriet, i det krydsfelt, der ligger mellem AMU-uddannelser, tekniske uddannelser, daghøjskoler og voksenuddannelsescentre. Og det er det, vi vil tage fat på ved at lave én lov og lade det høre under ét ministerium. Det bliver selvfølgelig en spændende diskussion, og den glæder vi os afsindigt meget til.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Jeg er da helt enig med hr. Brian Mikkelsen i, at det er vigtigt at se fremad, og når vi tog udgangspunkt i, hvordan det var og er, så er det ikke med henblik på alene at interessere sig for det, men for fremtiden.

Så vil jeg godt spørge hr. Brian Mikkelsen, om det er rigtigt forstået, at Det Konservative Folkeparti eller i hvert fald hr. Brian Mikkelsen ikke er særlig begejstret for den del af finanslovaftalen, som indebar, at man lavede kvoter i stedet for kvalitetstyring, og at man ikke gjorde noget ved, at der var nogle skoler, der var blevet – for at bruge hr. Brian Mikkelsens eget udtryk – uddannelsesfabrikker.

Det vil sige, at hr. Brian Mikkelsen i virkeligheden er meget ked af det, der kom ud af det, nemlig en kvoteordning med planøkonomisk tænkning, og så en, skal vi sige, tilskyndelse til, at i virkeligheden er det en præmiering af de store skoler.

(Kort bemærkning).

Carsten Hansen (S):

Også jeg vil gerne kvittere for, at De Konservative er blevet klogere. Det er altid rart.

Men det, der fik mig på talerstolen, var egentlig hr. Brian Mikkelsens ord om de store uddannelsesfabrikker, produktionsfabrikker. Det er jo et spørgsmål, vil jeg sige til hr. Brian Mikkelsen, om vi skal lovgive for, hvor store de skal være. Var det det, der lå i det? Eller er det det indholdsmæssige, vi skal fastsætte? Det vil altså sige, at det er herfra, vi skal sige, at man

skal ligge på 125. Eller hvad mener hr. Brian Mikkelsen med det?

Så kan jeg spørge hr. Brian Mikkelsen, om hr. Brian Mikkelsen er klar over, at den væsentligste stigning på daghøjskolerne faktisk ikke kommer fra de store skoler, men andre steder fra.

(Kort bemærkning).

Poul Erik Dyrland (S):

Der er jo fremskridt at spore hos hr. Brian Mikkelsen om det dér med daghøjskolerne. Det er der da grund til at glæde sig over. Nu er det blevet til sådan både-og og her-og-der.

Men jeg hørte jo, at hr. Brian Mikkelsen gjorde sig til talsmand for, at man ikke kunne lide de store skoler. Det skal jeg ikke gøre, al den stund at jeg ikke har forstand på, om det er bedst at have store eller små skoler. Men når jeg lytter til skoleverdenen, så har den faktisk en opfattelse af, at de her skoler skal have en vis størrelse og endda en rimelig god størrelse, for at man kan skabe det rigtige pædagogiske miljø. Men jeg kan jo høre, at hr. Mikkelsen gør sig til dommer over eksperterne i den her sag; det kan også godt være, at hr. Brian Mikkelsen har mere forstand på det, end eksperterne har.

Så er der jo det dér med ressourceproblemerne i forhold til VEU-reformen osv. Jamen der kan jeg ikke hverken sige for eller imod til hr. Brian Mikkelsen. Men er hr. Brian Mikkelsen ikke enig med mig i, at hvis vi skal udnytte ressourcerne optimalt, så skal vi have et medspil fra arbejdsgiverne? Det gled hr. Brian Mikkelsen let og elegant hen over i sin besvarelse før, for det var faktisk det centrale spørgsmål mit tidligere indlæg.

Og mit spørgsmål til hr. Brian Mikkelsen: Tænker De Konservative arbejdsgiverne ind i en rolle i en kommende VEU-reform? Kan vi få et klart og tydeligt svar på det?

(Kort bemærkning).

Brian Mikkelsen (KF):

Således udfordret fra det tunge socialdemokratiske bagland tager jeg handsken op i diskussionen om daghøjskolerne.

Vi havde en diskussion om daghøjskolerne. Den kan hr. Carsten Hansen jo sikkert også huske. Nu skal man jo ikke referere fra drøftelser, som man har omkring et forligsbord, men da jeg blev udfordret her fra Folketingets talerstol, vil jeg godt repetere, hvad den konservative holdning er til det punkt.

Når der nu skal sættes en grænse for de 9.800 årselever, som vi er enige om – det er et forlig, som vi står fuldstændig bag – så mente vi og mener stadig væk, at konstruktionen, hvorefter man skulle gøre det, skulle være anderledes. Vi syntes, at det ramte de små skoler, der havde det miljø, som alt andet lige jo levede op til intentionen bag daghøjskolerne, unødigt hårdt. Det skulle være et højskolemiljø. Man skulle være tæt på hinanden. Det skulle ikke være det her, som jeg kalder uddannelsesfabrikker.

Så vi mener fra konservativ side, at der skal være en maksimumgrænse for, hvor mange elever der skal være på en skole. Vi mener, det var på den måde, man ville tilgodese daghøjskolerne bedst, fik den bedste kvalitet ud af det og også fik udnyttet ressourcerne på den bedst mulige måde. Så jo, det er en konservativ holdning.

Nu har vi så lavet en aftale, og den står vi selvfølgelig ved, men det er altså, hvad vi mener. Sådan er politik jo også. Det er jo det muliges kunst.

Med hensyn til hr. Aage Frandsens spørgsmål om kvoter i stedet for kvalitetsstyring: Jeg synes da, det er en rimelig diskussion at tage, om man kunne gå ind på det substantielle, det fundamentale, i, hvad daghøjskolerne laver, i stedet for at lave nogle numeriske kvoter, men det kræver så en helt anden diskussion, som vi må tage.

Til hr. Poul Erik Dyrland vil jeg sige: Selvfølgelig skal arbejdsgiverne involveres i finansieringen af VEU-systemet og også i den måde, det skal konstrueres på. Vi kan bare konstatere, både hvad vi selv mener, og hvad i hvert fald de fleste eksperter mener, nemlig at der er uoverskuelige bureaukratiske problemer, at man ikke får styr nok på ressourcerne, at de ikke bliver udnyttet godt nok, og at der ikke er en kobling de forskellige uddannelser imellem. Det skal vi have gjort op med og have gjort noget ved.

Det er vores udgangspunkt for de drøftelser, der sandsynligvis skal være om det i løbet af nogle måneder.

Mogens Andreasen (DF):

Jeg vil først sige, at vi i Dansk Folkeparti er tilfreds med de opstramninger, der er foretaget på undervisningsområdet. Men der er dog en række områder, hvor vi ikke mener, at opstramningen er vidtgående nok, specielt inden for oplys-

ningsforbundene og VUC-centrene, hvor kursus tilbudene er alt for mange.

Det har tidligere været diskuteret i Uddannelsesudvalget, og jeg vil gerne bede undervisningsministeren sætte fokus på disse områder, sådan at vi også kan få rettet nogle af de ting. Man kunne f.eks. tænke sig, at man laver en rationalisering af nogle af de institutioner, vi har, daghøjskoler, VUC-centre, AF, AOF, og hvad de ellers hedder. Man kunne måske slå nogle af de områder sammen, så vi var fri for, at der var så stor diskussion om undervisningsstederne på de områder, der ligger i fritidsloven og i undervisningssektoren.

Det er, synes jeg, mærkeligt, at man ikke for længe siden har været opmærksom på, at der er et stort ressourcespild inden for de områder, og jeg kan da sige, at problemet jo også ligger ude i amterne og i kommunerne, hvor man har besvær med at få det til at fungere økonomisk. Jeg kunne godt tænke mig, at vi inden så forfærdelig længe fik undervisningsministeren til at sætte fokus på de områder, så vi fik en rationalisering.

Jeg vil godt sige om arbejdsministerens indlæg heroppefra, at jeg synes, at spørgsmålet til det, der ligger på bordet nu med aktiveringsloven og uddannelse på AMU-centrene, hvor arbejdsministeren understregede en stor stigning i kursustimer, så er, om de kursustimer er målrettet imod det, de skal målrettes imod, nemlig arbejdsmarkedet.

Vi havde et samråd med ministeren i går, hvor jeg stillede en række spørgsmål til ministeren, og jeg er da meget spændt på at se, når ministeren kommer med en rapport for den udvikling, der er inden for AF, AMU-centrene og arbejdsmarkedsrådene, om der virkelig er sket noget på det aktiveringsområde, der er vedtaget under tredje fase af arbejdsmarkedsindsatsen.

Jeg tror, at den skepsis, som jeg er i besiddelse af, er velbegrunder og berettiget, og at arbejdsformidlingen og arbejdsmarkedsrådene ikke løser opgaven tilfredsstillende, men at de i høj grad spilder en masse arbejdstid og en masse penge på de kurser.

Samtidig må vi konstatere, at der på nogle områder også er tale om, at man har konkurrenceforvridende undervisning på AMU-centrene. Det har jeg tidligere spurgt ministeren om, og det blev afvist, at der findes sådan nogle konkurrenceforvridende kurser. Jeg har ikke til-

lid til, at det ikke foregår, fordi AMU-centrene stort set selv tilrettelægger planerne.

Vi har været positive over for loven om aktiv arbejdsmarkedspolitik, og det er vi stadig væk, men vi vil meget gerne se rapporten fra ministeren for at se, hvor langt vi er kommet på det område, hvilke tiltag der er gjort for at stramme arbejdsformidlingen op, og hvilke tiltag der er gjort for at stramme arbejdsmarkedsrådernes arbejde op.

Susanne Clemensen (CD):

I CD er vi enige med regeringen i, at produktions- og daghøjskolerne samt AMU-området løser en vigtig opgave for samfundet som helhed og for de uddannelsesuvante unge og voksne samt de kortuddannede, fordi de gennem deres tilbud baner vejen for denne gruppe unge og voksne til at fuldføre en ungdomsuddannelse, en erhvervskompetencegivende uddannelse og/eller finde fodfæste på arbejdsmarkedet.

For CD har et fleksibelt arbejdsmarked, nogle kalder det også et rummeligt arbejdsmarked, altid været et vigtigt mål, og i tråd hermed ønsker vi naturligvis også et fleksibelt uddannelsessystem. For CD ligger der i denne her definition også, at der, ligesom der skal være tilbud for de unge og voksne, der ikke kan leve op til de krav, vi normalt stiller i uddannelsessystemet og på arbejdsmarkedet, naturligvis også skal være tilbud til dem, der kan og vil yde mere end gennemsnittet.

At vi virkelig mener det her med et fleksibelt uddannelsessystem og arbejdsmarked, har faktisk sat sig spor i finanslovaftalen for 1999 for så vidt angår definitionen på daghøjskolernes målgruppe, hvor CD har fået indføjet, at kurserne skal målrettes mod beskæftigelse på arbejdsmarkedet, herunder fleksjob, skånejob eller lignende. Det vil sige en understregning af, at kurserne skal kunne tilrettelægges, så de sigter mod arbejdsmarkedet i bred forstand, og at der skal kunne tilrettelægges kurser særligt med henblik på varetægelse af fleksjob eller skånejob.

Modsat hvad der lægges op til med denne her forespørgsel, mener CD altså ikke, at vi med finanslovaftalen for 1999 er ved at afskaffe de her vigtige tilbud. Det er vigtigt for CD, at de her tilbud også er der i fremtiden for de uddannelsesuvante unge og voksne og de kortuddannede. Men som undervisningsministeren også var inde på i sin tale, så sker der også an-

dre tiltag, bl.a. med erhvervsuddannelsesreformen og målretningen af 10. klasse, som gerne skulle forbedre de unges muligheder i det ordinære uddannelsessystem og siden hen på arbejdsmarkedet.

Ugebrevet Mandag Morgen skriver den 22. marts i år, at en ny OECD-undersøgelse af, hvordan unge kommer fra folkeskolen ind i arbejdslivet, ser den studie- og erhvervsvejledning, de unge modtager, som et af de allersvageste punkter i det danske uddannelsessystem. Nogenlunde den samme konklusion kommer Opgavekommissionen frem til i sin rapport, der bl.a. henviser til rapporten »Kvalitet i uddannelsessystemet«, som et af regeringen nedsat udvalg afgav i juni sidste år.

Jeg er meget tilbøjelig til at give OECD og andre ret i, at uddannelses- og erhvervsvejledningen skal professionaliseres, og at samarbejde på det her område mellem folkeskolen og de forskellige ungdoms- og erhvervskompetencegivende uddannelser skal fungere meget bedre end i dag, eventuelt gennem en centralisering af vejledningsindsatsen, så de unge kommer på den rette hylde fra starten. Hvordan vi får strikket en langt bedre uddannelsesvejledning sammen til de unge, end vi har i dag, vil CD gerne allerede nu tilkendegive, at vi vil se på i begyndelsen af det nye folketingsår.

Jeg vil da meget gerne her fra talerstolen sige, at kvoteordninger ikke er den bedste og den administrativt smarteste måde at styre udviklingen på det her område på. Men som sagt var det nødvendigt at stoppe den himmelflugt, som vi har set i stigningen i elevtallet for produktions- og daghøjskolerne i de sidste år.

Det var naturligvis ikke rart for de berørte skoler, at den endelige udmelding først kom i forbindelse med indgåelsen af finanslovaftalen for 1999, for så var der meget kort tid til at indrette sig på de kommende økonomiske ændringer. Men vi ved jo alle sammen, at den slags ændringer ikke kommer uden et vist pres.

I den forbindelse er det da også vigtigt at understrege, at vi foruden den økonomiske opstramning også har foretaget en indholdsmæssig opstramning. Men der er jo grænser for, hvor langt vi gennem indholdsmæssige krav kan styre elevoptaget på skolerne. For produktionskolernes vedkommende synes jeg dog, at der er grund til at fremhæve, at reduktionen i kvoten af elever til 5.300 alene skyldes, at det fremover ikke skal være muligt for produktionskolerne at optage unge over 25 år med

statstilskud. Jeg synes, at man med rette kan spørge sig selv, om ikke der var andre og bedre tilbud til de unge over 25 år end dem, som produktionskolerne kan tilbyde, og der mener jeg bl.a., at den nylig vedtagne erhvervsuddannelsesreform i fremtiden kan være et meget bedre alternativ til denne gruppe unge.

Jeg synes da også, at der er grund til at bemærke, at signaler om reduktion i elevtallet af hensyn til økonomien allerede kom i 1998, hvor regeringen og SF gennem finanslovaftalen for 1998 forsøgte at dæmpe elevtallet gennem indholdsmæssige opstramninger. Samtidig lagde aftalen jo også op til at gennemføre yderligere aktivitetsdæmpende initiativer, hvis ikke man gennem aftalen for 1998 formåede at dæmpe aktiviteten til de 9.800 årselever i 1998. Som bekendt blev den faktiske aktivitet i 1998 langt højere, men SF valgte jo lige før jul at undlade at stemme for ændringerne for daghøjskolerne og produktionskolerne.

CD kan derfor ikke stemme for det forslag til vedtagelse, som er fremsat af SF, for vi mener, at der allerede er overvejelser og analyser i gang i de respektive ministerier, og vi mener, at der allerede er taget andre initiativer, som vil forbedre situationen for de uddannelsesuvante unge og voksne samt de kortuddannede.

Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Mener fru Susanne Clemensen ikke, at hvis det viser sig, at behovet er større, er man også nødt til at se på, om det er, fordi behovet reelt er større og ikke bare sige, det er et tal, det her 9.800? Er man ikke nødt til at tænke på det også? Skal man hele tiden tænke på et økonomital og alene styre efter det?

Det andet spørgsmål er: Hvordan kan det være, hvis nu det skulle forholde sig sådan, som jeg også mener, ministeriet oprindeligt har argumenteret for, nemlig at det antal, der er på produktionskolerne, svarer til det, som det altid har været for dem under 25, når der i dag er ventelister på produktionskolene? De afviser. De er nødt til at sige til unge mennesker: I kan ikke komme ind, og det er, fordi det ikke passer, at reduktionen svarer til, at man bare fjerner dem over 25. Reduktionen er større.

(Kort bemærkning).

Susanne Clemensen (CD):

Til hr. Aage Frandsen vil jeg sige: Det her er selvfølgelig altid en afvejning af, dels at vi skal

bevare de her tilbud til de uddannelsesuvante unge og voksne, men også at vi er nødt til at se på de økonomiske hensyn. Der har jeg tidligere i min tale netop sagt, at jeg mener, at den nylig vedtagne erhvervsuddannelsesreform, styrkelsen af 10. klasse og de andre tiltag, der er sat i gang, netop kan være med til at opfange den her gruppe.

Så mener jeg også, at det, vi gør her, jo er, at vi sådan set forsøger at sætte niveauet tilbage til 1995-96, og det burde efter min mening være muligt at lave det kunststykke. Jeg er godt klar over, det ikke er nemt, men det burde være muligt, netop også fordi beskæftigelsen jo heldigvis går i den rigtige retning, særlig for de unge.

Første næstformand (Birte Weiss):
Fru Elisabeth Arnold som ordfører.

Elisabeth Arnold (RV):

Forespørgerne er interesseret i at vide, hvad finanslovforligets konsekvenser har været for produktionsskoler, daghøjskoler og skolen på AMU-området.

Jeg synes ikke, der er nogen grund til at bortforklare, at der er blevet gennemført nogle beskæringer. Der er i hvert fald indført et loft for det antal pladser, det antal årselever, der kan komme på de pågældende områder. Det er der flere forskellige grunde til. Området har været voldsomt stigende, efter at frit optag blev indført på nogle af skolerne i 1996 og for andre af skolerne i 1997. Der har altså været en fuldstændig ukontrollerbar vækst, som vi nødvendigvis måtte skride ind over for.

Den anden grund til, at der er indsat et loft, er, at målgruppen er temmelig bredt defineret. Det er meget sværere at beskrive målgruppen på disse punkter, end det er, f.eks. når det handler om grundskolen og ungdomsuddannelserne, hvor man jo ved præcis, hvor stor en årgang er. Her er der i og for sig, kan man sige, en fuldstændig vildtvoksende gruppe, som ikke er nærmere defineret, og hvor en meget stor del af befolkningen i virkeligheden kan blive kunder i systemet.

Det blev præciseret ved finanslovaftalens tekster, at på nogle af områderne vil vi kun have elever under 25 år, på andre områder vil vi kun have elever over 25 år, og at der skulle være en vis procentdel af kortuddannede på kurserne, for at de kunne godkendes. Det har været et forsøg på at beskrive præcis, hvad det

var for målgrupper, der var aktuelle på de pågældende uddannelser.

Inden for samme periode, hvor tilgangen til disse kurser har været voldsomt stigende, har ledigheden været temmelig kraftigt faldende. Der behøver ikke nødvendigvis at være nogen modsætning i det, men det er i hvert fald påfaldende, at det er to modsatrettede tendenser, der har været på samme tid.

Desuden er det sådan, at det loft, der er meldt ud i forbindelse med finanslovaftalen, jo beskriver de aktiviteter, som staten betaler. Der er andre aktører, som må bidrage efter vores mening, hvis der er behov for flere pladser; det gælder kommunerne, og det gælder også for virksomhederne. Der er talrige eksempler på virksomheder, som har bestilt kurser på daghøjskolerne eller på andre kursusvirksomheder, hvor de ved, at staten betaler det hele. Derfor er det også rimeligt at sige, at der må være andre bidragydere end blot staten til disse efteruddannelseskurser.

Så vi står fra radikal side fast på de lofter, der blev udmeldt. Vi mener, de har været velbegrundede, men det ville selvfølgelig have været bedre og lettere – eller det ville i hvert fald have været lettere – for mange af aktørerne, hvis der var fuldstændig frit slag, frit valg på alle hylder, som der har været det sidste par år. Det har vist sig at være umuligt at styre det, og derfor har vi håndteret det på den måde, vi har gjort i forbindelse med finanslovaftalen.

Dernæst spørger forespørgerne, hvordan regeringen vil sikre tilstrækkelige tilbud for uddannelsesuvante unge, for uddannelsesuvante voksne og for kortere uddannede.

Ja, for de unge er det sådan set forholdsvis nemt at beskrive, for der er allerede foretaget en del ting. Erhvervsuddannelsesreformen, som netop er blevet vedtaget, og som træder i kraft snart, indebærer en forenklet indgang til en masse forskellige fag, samtidig med at der også bliver mulighed for det, der hedder delkompetence, dvs. man behøver ikke at være fuldt i stand til at gennemføre en hel uddannelse; man kan komme ud med en delvis kompetence på et område. Vi har gjort os meget umage med også at øge indholdet i 10. klasse, og vi har fastsat erhvervsgrunduddannelsen som et tilbud til specielt disse svage unge, og vi har også haft glæde af den frie ungdomsuddannelse.

Det er regeringens mål, og det støtter Det Radikale Venstre fuldt ud, at 95 pct. af en ung-

domsårgang skal have en uddannelse ud over folkeskolen.

Det er straks vanskeligere med de kortuddannede voksne og de uddannelsesuvante voksne, netop fordi – som jeg sagde før – at gruppen er meget stor; potentielt er der en stor del af Danmarks befolkning, der kan komme ind under denne gruppe.

Men daghøjskolerne og AMU-kurserne er netop dem, der skal være til rådighed for denne gruppe, og dér er det helt oplagt, at det skal målrettes mod arbejdsmarkedet, og det burde jo være lettere i den situation, vi har nu, hvor ledigheden fortsat falder, og derfor må det også være vigtigt, at vi får alle dem, der ikke kan klare et fuldt job, ud i fleksjob og skånejob i forbindelse med den arbejdsmarkedsreform og den forpligtelse, der er til aktivering af de ledige på et tidligt tidspunkt.

Vi mener fortsat, der er mange gode muligheder og mange gode tilbud til denne gruppe, og det er specielt som sagt daghøjskolerne og AMU-kurserne, der skal tilgodese dette behov.

Til sidst spørges der, om kræfterne anvendes fornuftigt, eller om pengene bruges til de rigtige ting i hele dette uddannelsessystem.

Ja, det er et godt spørgsmål. Meget tyder på, at der både er overlap, og der er manglende styring, og der er forvirring om, hvad det er for tilbud, der egentlig er på hele dette område. Og der er vi meget spændt på at se, hvad de analyser, der er igangsat, viser af resultater. Vi er også meget interesseret i at se, hvordan det går med gennemførelse af de lovgivninger om habilitet og selvejkrav, vi har i forbindelse med daghøjskolerne. Der er ingen tvivl om, at der bruges utrolig mange penge på dette område, og mange af pengene bruges godt; det er der heller ingen tvivl om. Men jeg er helt sikker på, at der kan gøres nogle forbedringer, der kan foretages nogle rationaliseringer, som gør, at vi er helt sikre på, at pengene bruges på de rigtige grupper.

Det Radikale Venstre kan ikke støtte det af SF og Enhedslisten fremsatte forslag til vedtagelse.

Søren Kolstrup (EL):

Der er blevet foretaget en beskæring, sagde den radikale ordfører, og det er jo så sandt, som det er sagt.

I budgetstyringens hellige navn blev der lagt loft over antallet af elever på produktionsskolerne og daghøjskolerne. Uddannelserne havde tidligere frit optag, fik altså tilskud efter de ele-

ver, som gik der, og det var der jo faktisk nogle mennesker, der benyttede sig af. Nu har man så lagt loft over antallet af elever på produktionsskolerne, og så blev der i øvrigt skåret en smule i ydelsen til elever under 18 år.

Når det gjaldt daghøjskolerne, blev der rigtigt gået til sagen. 9.800 årselever blev det nye loft. Det skal ses i forhold til, at der var over 13.000 elever på daghøjskolerne i 1998. Så ved jeg godt, det er blevet sagt i dag, at kvoter ikke er den bedste måde at gøre det på, men vi må altså konstatere, at det er det, man rent faktisk har gjort.

AMU-uddannelsen fik også et loft over budgetterne, når nu forligspartierne var så godt i gang. Alt hvad man gjorde, var båret af en økonomisk logik: der skal ikke bruges for mange penge. Der var ikke nogle pædagogiske overvejelser, ingen samfundsmæssige overvejelser bag beslutningerne. Der var ren økonomisk logik bagved.

Jeg synes, det er påfaldende, at Socialdemokratiets ordfører, hr. Carsten Hansen, i december 1998 udtalte, at med den faldende arbejdsløshed ville der selvfølgelig blive en afmatning af behovet, og at det var vigtigt at have de økonomiske briller på. Det må man jo sige. Det er rent faktisk det, der har fundet sted.

Men hvad er så virkeligheden? Vi kan i dag se, hvordan mennesker vil blive afvist fra de uddannelsesformer og -steder, som de havde håbet på, regnet med at kunne komme på. Produktionsskolerne har allerede afvist de første unge, som gerne ville på uddannelsen, og man kan forudse, at der vil blive endnu flere afvist i løbet af 1999.

På daghøjskolerne har det fra december 1998 været klart, at der formentlig vil blive lukket en række daghøjskoler på grund af loftet over årselever. Op mod 1/3 af de eksisterende daghøjskoler risikerer at lukke, og man kan jo frygte, at det ikke er de ringeste, der forsvinder. Her i februar 1999 fik Folketingets Uddannelsesudvalg et brev fra Foreningen af Daghøjskoler, der udtaler: Vi frygter, at der vil ske en voldsom centralisering, hvor mindre daghøjskoler bliver overtaget af større og drevet videre som afdelinger af den store daghøjskole eller helt sammenlagt med denne.

AMU-uddannelserne er også hårdt ramt af finanslovens nedskæringer. »Vores kvote af AMU-uddannelser er nu brugt«, er budskabet i aprilnummeret af »Sløjfen«, personaleblad for AF. Hvem er egentlig de mennesker, de unge,

der rammes af de nedskæringer, altså de mennesker, som ikke kan komme ind på f.eks. en produktionsskole? F.eks. har 37 pct. af eleverne på produktionsskolerne i dag afbrudt en erhvervsfaglig eller en gymnasial uddannelse, 15 pct. havde ikke gennemført folkeskolens 9. klasse, en del havde meget dårlige prøver med fra folkeskolen.

Det er denne gruppe af unge, som man skal have fat på, og hvis denne gruppe af unge, der ikke tager en ungdomsuddannelse, skal nedbringes – og det er præcis disse unge, der skal være tilbud til – hvis regeringens egne målsætninger om, at 95 pct. af de unge skal have en ungdomsuddannelse, så er det dér, der skal tages fat.

Men hvilke alternativer er der for disse unge? Ja, så siger man: Der er jo aktivering og konstanthjælp. Er det virkelig det, regeringen ønsker at tilbyde unge, der gerne vil ind i et uddannelsesforløb? Hvad er alternativet til AMU-uddannelserne? Hvor skal de arbejdsløse, der gerne vil opkvalificeres, gå hen?

For daghøjskolerne betyder nedskæringen som sagt sandsynligvis, at de mindre skoler lukker, mens de store, der er knyttet til oplysningsforbundene, overlever. Er det rimeligt? Det mener Enhedslisten bestemt ikke, og det er på den baggrund, vi meget gerne vil anbefale, at man stemmer for det forslag til vedtagelse, som SF og Enhedslisten har lagt frem i dag.

Thorkild B. Fransgaard (FP):

På hele området »udgifter til fremme af beskæftigelsen« er der sket en eksplosion de sidste 6 år. I 1992 blev der brugt 12,4 mia. på hele området. Der var 318.000 ledige, det vil sige 39.000 kr. pr. person. I 1998 blev der brugt på samme område 15,5 mia., og da var der 190.000 ledige. Det vil sige, at der blev brugt 82.000 kr. pr. ledig på hele området, så der er ikke blevet skåret ned; nej, der er sket en eksplosion.

Nu er der ved finanslovaftalen sidste år blevet holdt lidt igen, men meget lidt igen. Der skal holdes mere igen på det her område, ikke for at straffe de mennesker, der har brug for kursus eller efteruddannelse, nej, vi skal have hele området gjort mere målrettet for de mennesker.

Som det er i dag, får vi jo masser af eksempler på, at mennesker har været på forskellige kurser til ingen verdens nytte. Der er også mange eksempler på, at især de 55-60-årige føler det som en straf, at man, hvad skal man sige,

får ordre på at gå fra det ene kursus til det andet og mange gange til ingen nytte. Så jeg er glad for det samråd, vi havde med arbejdsministeren i går, hvor han var inde på og han lovede, at hele området skulle evalueres i løbet af året.

Nej, skal vi have noget ud af de kurser og efteruddannelser for de sidste mennesker, som ikke har fået arbejde, og det skal vi, så skal det gøres meget mere målrettet. Jeg forestiller mig, at man ude i de forskellige områder inddrager de lokale arbejdsgivere og arbejdstagere mere i arbejdet. Med arbejdet mener jeg, at man på de forskellige kurser indbød en arbejdsgiver og en arbejdsleder for den virksomhed, der har relation til det kursus, til måske at holde foredrag på disse kurser og komme med råd og vejledning. De kan jo ikke være bestemmende, som lovgivningen er nu, men det kunne jo starte op med, at de kom med råd og vejledning. Det er jeg sikker på kunne hjælpe meget, og vi kunne få noget ud af alle de kurser, der er, og få noget ud af alle de ressourcer, der bruges på området. Det er enorme midler vi bruger, 15,4 mia. kr. sidste år.

I Fremskridtspartiet er vores holdning helt klar. Hele det her kursus- og efteruddannelses-system skulle overlades til arbejdstager- og arbejdsgiverorganisationerne. Vi er overbeviste om, at det er en opgave, det offentlige ikke magter.

Så ved jeg godt, jeg vil få spørgsmålet: Skal de så betale, arbejdsgiverne og arbejdstagerne? Ja, det kunne de godt efter vores mening, men så kunne vi jo bruge de 15,5 mia. kr. til at sætte deres skatter ned. De har jo ikke penge til at betale det i dag på grund af den høje skat, de betaler, men kunne man finde en fordeling af de her midler – det gælder både arbejdstager og arbejdsgiver, at de vil få de her midler, der er omtalt, i skattelettelse – og de mennesker så stod for de her uddannelser, efteruddannelser, kurser, så er jeg sikker på, der ville ske noget mere dynamisk, og de mennesker ville få noget ud af det.

Tove Videbæk (KRF):

I en periode med stor arbejdsløshed i vort land var der brug for en meget stor kapacitet og mange pladser på produktionsskoler, daghøjskoler og AMU-centrene. Kurser på de førnævnte skoler har udfyldt et behov og har hjulpet både unge og knap så unge uddannelses-uvante eller kort uddannede med at komme vi-

dere med deres liv og komme ud på arbejdsmarkedet.

Skolerne har gjort en god og virkelig prisværdig indsats. Men nu, hvor arbejdsledigheden er faldet, mener vi, at det helt naturlige og konsekvente må være at skære ned på pladser på disse kurser, og det er så det, der er blevet gjort via finansloven for 1999.

En nedskæring vil naturligvis altid gøre ondt, og det har denne nedskæring jo så absolut også gjort. Men samtidig med dette arbejder vi jo her i Folketinget på højtryk med en reform på ungdomsuddannelses- og erhvervsuddannelsesområdet, og dette arbejde mener jeg at vi bør være helt færdige med, før der kan tages hul på og fremlægges planer om, hvordan de skal arbejde sammen og indgå i forbindelse med hinanden. Herunder kan jeg tilføje, at den totale vejledningsindsats over for unge bør forbedres og professionaliseres, så eleverne i langt højere grad er i stand til at vælge mellem de mange muligheder og tilbud, der er for uddannelse og/eller job.

Også i Kristeligt Folkeparti beklager vi – ligesom andre har gjort – den korte tid, der var til behandling af finanslovens forslag på dette område. Det er ikke optimalt, at så vigtige love og forslag skal behandles i sene nattetimer og uden den nødvendige tid til undersøgelser, men det er der vist generelt enighed om.

Produktionsskoler, daghøjskoler, AMU-centre, folkeoplysning, ungdomsuddannelse, videreuddannelse, efteruddannelse osv. er et enormt vigtigt område, og der bruges milliarder af kroner her. Vi skal og må sikre, at de økonomiske ressourcer anvendes så hensigtsmæssigt som muligt her. Derfor trænger vi naturligvis til et overblik, en plan eller måske endda en reform på området. Men vi må være færdige og have lagt sidste hånd på igangværende reformer, inden der bliver taget fat på nye.

SF og Enhedslisten har taget et godt initiativ med denne forespørgselsdebat, og forslaget til vedtagelse er meget sympatisk, men da vi er midt i arbejdet med diverse reformer, som tangerer disse områder, kan Kristeligt Folkeparti ikke støtte forslaget.

Undervisningsministeren (Margrethe Vestager):

Jeg vil gerne sige tak for den interesse, der har været for de unge, som denne her forespørgsel handler om, og for de muligheder, de bør have i vores uddannelsessystem. Jeg tror, det er helt

afgørende, at der er en fælles forpligtelse for at skaffe den nødvendige rummelighed, for at de ikke til stadighed må sikres opfindelse af nye særlige tilbud, men at vi rent faktisk sørger for, at vores ordinære systemer også har plads til den her gruppe af unge.

Derudover selvfølgelig også en kvittering for interessen for VEU-reformarbejdet. Der er jo kommet flere forskellige og også meget interessante bud i forhold til de linjer, som jo især vil blive lagt i efterårets forhandlinger. Jeg tror, det bliver et meget interessant forhandlingsforløb, og jeg glæder mig meget til at vende tilbage til det.

I forhold til det, som jeg sagde indledningsvis, og det, som arbejdsministeren sagde indledningsvis, finder vi ikke, at der er grundlag for at vedtage det fremsatte forslag til vedtagelse, da det i hvert fald er vores indtryk, at vi langt hen ad vejen arbejder for en fælles målsætning.

Aage Frandsen (SF):

Jeg må jo konstatere, at den gamle sætning om, at det er sværere at overvinde sig selv end at indtage en stad, også passede i den her forbindelse.

Det erkendes godt nok fra mange sider, at det, man lavede i forbindelse med finansloven omkring produktionsskoler og daghøjskoler og AMU-centre, ikke var det mest smarte. Det var nærmest halvdårligt. Man havde en målsætning, og så havde man nogle midler, men midlerne havde nogle følgevirkninger, som var klart utilfredsstillende.

Det ene, som vi er optaget af her, er selvfølgelig at sikre, at de uddannelsesuvante og de kort uddannede får et uddannelsesstilbud, som ud fra deres forudsætninger, deres ønsker, deres behov, er relevante.

Det andet, som vi er optaget af, er, at vi på de her områder har nogle uddannelsesinstitutioner, som er særlige. Og det gode ved det danske uddannelsessystem er, at der somme tider gror noget op af sig selv, uden at staten sådan set har villet det. Men det gør der.

Det er det, der har været noget af det bedste omkring vores folkeoplysningstradition og vores højskoler og sådan nogle ting, der er sket i Danmark. Det, der var tilfældet med daghøjskoler, da de dukkede op, var, at der sådan set ikke var nogen, der sagde, at nu skulle vi have sådan nogle, og det vedtog man så en lov om. Nej, de kom. De kom ud af en bestemt tid og

har indrettet sig på i forhold til den aktuelle situation altid at kunne give et relevant tilbud. Og det er derfor, vi er bekymrede for, at også den skoleform, ikke skolerne som sådan, men skoleformen, bliver ladt i stikken i den her forbindelse, og at det var det bedste tilbud, vi havde.

Det samme gælder også produktionsskolerne, der også dukkede op af sig selv, oprindeligt omkring nogle beskæftigelsesprojekter og sådan nogle ting, men så blev det efterhånden en skole med en særlig pædagogik, og der synes jeg, det er lidt underligt, at der er nogle partier, der altid, når der er nogle rapporter, der laves af OECD, og som kritiserer det danske uddannelsessystem, så er på mærkerne.

Det er ikke sikkert, de har læst dem, men de refererer i hvert fald altid til dem, når den er helt gal. Her er så en rapport, som OECD har lavet, og som er utrolig positiv over for produktionsskolerne. Men ingen refererer til den. Den er åbenbart uinteressant.

Når jeg interesserer mig for den, er det, fordi de åbenbart anvender en pædagogik, der, som andre siger, ikke er så tosset. Det er sagt på jysk. Den er god, siger de.

Jeg er også meget optaget af, at det er relevant at se på, om målgruppen er den rette, og det synes jeg mange sådan måske næsten er for styrede af. Der er nok nogle af dem, der er der, som ikke burde være der. Det gælder både daghøjskoler og produktionsskoler.

Det, der også er vigtigt, tror jeg, er, at det er godt, at der er en vis bredde. Det er farligt, hvis vi kun siger, at daghøjskoler og produktionsskoler er for en bestemt gruppe. Det er vigtigt, de er åbne for alle, og at alle kommer der, fordi det løfter helheden, når der er nogle, der måske ikke er så, skal vi sige, uddannelsesmæssigt svage, der også kommer der.

I den forbindelse vil jeg jo også godt citere igen fra OECD-rapporten og håbe på, andre vil studere den ved lejlighed. Der siger man, at måske er en af grundene til denne succes, produktionsskolerne succes, at disse forløb får solid økonomisk støtte i Danmark i modsætning til andre lande, og at de også bliver brugt af uddannelsessøgende, der ikke har lidt nederlag, men som synes, skolerne er et tiltrækkende alternativ til det konventionelle system. Den omstændighed, at de er for alle, snarere end kun for dem, der har lidt nederlag, skaber måske de omstændigheder, der gør dem til en succes for dem, der ellers ville komme til at lide nederlag.

Pointen her – også min pointe – er, at det selvfølgelig er klart, at det er for bestemte grupper, men vi skal ikke være bange for, at disse uddannelser også søges af andre, fordi det giver helhed, det løfter. Det løfter nogle af dem, som måske risikerer at lide nederlag. Og det synes jeg altså er vigtigt at tænke på, når man hele tiden har sporet efter det der med, at nu må vi passe på, at det ikke bruges af andre. Det gælder både daghøjskoler og produktionsskoler, at det er vigtigt, at disse skoleformer har tilbud, og at vi også er åbne over for, at nogle, som måske ikke lige præcis er målgruppen, er der, fordi det er med til at løfte målgruppens selvbevidsthed og deres tro på, at de også kan noget.

Det er derfor, det både er af hensyn til kursisterne, som ikke kan komme ind på uddannelserne, at vi har rejst det her, og af hensyn til en bestemt uddannelsesform, en bestemt pædagogisk form. Vi synes, at når andre lande fremhæver den som noget positivt hos os, så kunne vi altså også godt tænke på, at det var noget, der var værd at værne om.

(Kort bemærkning).

Hans Peter Baadsgaard (S):

Hr. Aage Frandsen bebrejdede mig og andre, at vi ikke kan overvinde os selv. Og det, vi skal overvinde os selv til, er altså at give hr. Aage Frandsen ret i, at vi er ved at nedlægge daghøjskoler og produktionsskoler, at vi ikke synes, at de fortsat skal spille en rolle i uddannelsessystemet, og at 9.800 årselever det ene sted og 5.300 det andet sted slet ikke er noget, der kan tyde på, at vi også er optaget af produktionsskoler og daghøjskoler ageren i den forbindelse her. Det skal ikke stå upåtalet.

Jeg vil advare hr. Aage Frandsen, som udtalte, at han var meget bekymret for, at skoleformen bliver ladt i stikken. Man kan også blive så bekymret, at det kan blive kronisk, og det er farligt. Men der er jo ingen grund til bekymring, når så mange partier her i Folketinget har demonstreret ved at fastsætte en kvote, som jeg i hvert fald ikke har hørt hr. Aage Frandsen modbevise nogenlunde skulle kunne dække behovet. Der er heller ikke grundlag for hr. Aage Frandsens bekymring, når der afsættes så mange midler, som der faktisk bliver afsat. Vi ligger faktisk på et højere niveau i dag, end vi gjorde for 2-3 år siden, trods det at arbejdsløsheden er gået drastisk ned. Vi ligger på et højere niveau på produktionsskolen, end vi gjorde for nogle

år siden, trods det at vi i dag får 83 pct. af en ungdomsårgang igennem den ungdomsuddannelse imod for 10 år siden kun 72 pct.

Jeg synes, det er utidigt, og det er farligt for helbredet, hvis man går rundt og er bekymret, når det er unødigt. Vi står bag det her, og vi mener det alvorligt, at disse skoler skal agere, som de hidtil har gjort, og de skal yde den indsats, men at hr. Aage Frandsen vil have dem til at være åbne for alle, må vi jo nok indrømme at vi ikke kan leve op til.

(Kort bemærkning).

Thorkild B. Fransgaard (FP):

Hr. Aage Frandsen nævner, at produktionsskolerne ikke bare skal bruges som et uddannelsessted, men at de skal være en konkurrent til det almindelige erhvervsliv. Ja, nu kom det ud imellem sidebenene. Det er det, SF ønsker.

Jeg vil gerne spørge, om det er rigtigt forstået, at det er hovedmålet for SF, at produktionsskolerne skal være en konkurrent til det øvrige erhvervsliv, eller om produktionsskolerne skal bruges til uddannelse, så de mennesker kan komme ud i erhvervslivet og arbejde?

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Produktionsskoler og daghøjskoler har hver deres målgruppe, det tror jeg nok vi er nogenlunde enige om. Det, jeg understregede med henvisning til OECD-rapporten, er, at det gør ikke så meget, at man har en enkelt mere med i målgruppen, for det er i virkeligheden en styrke. Det er også min egen erfaring fra det almindelige pædagogiske arbejde, at det er en fordel, og nu viser det sig rent faktisk, at OECD betragter det, som det danske uddannelsessystem er i gang med, som noget genialt. Men selvfølgelig er der en bestemt målgruppe.

Angående det, at de skulle være åbne for alle, er det jo sådan, at når et ungt menneske ikke er i uddannelse, ikke har et job, kan han henvende sig dér, og så er det da fornuftigt at give ham ophold. Sådan er det i dag, så på den måde kan man godt sige, at de er åbne for alle. Men sådan er det jo ikke alligevel, og det skal det heller ikke være. I praksis er det jo heller ikke alle, som henvender sig.

Jeg har ikke sagt, at regeringen og dens støttepartier i denne sag er ved at nedlægge daghøjskoler og produktionsskoler, men man er jo ved at nedlægge noget af kapaciteten og dermed også lukke nogle af dem. Min bekymring

går på, om man er tilstrækkelig opmærksom på, at den pædagogik, den uddannelsesform, der er på skolerne, er helt central for de pågældende mennesker. Min bekymring går på, at man hele tiden fokuserer på, at der skal være et bestemt antal, og det er jo en meget anderledes måde at tænke på end at starte med at sige: Hvad er det, disse uddannelsesinstitutioner giver, og hvad er det, nogle mennesker – unge, henholdsvis voksne – har brug for? Så vil man se, at man selvfølgelig har råd til det, og se på, hvordan man finder ud af det.

Til sidst til hr. Fransgaard: Jeg er slet ikke klar over, at jeg skulle have antydnet noget som helst om, at produktionsskoler skulle være konkurrenter til det private erhvervsliv. Der er somme tider nogle, der er sure over, at de laver nogle møbler og sådan nogle ting, og at de sælger dem. Men de unge mennesker skal jo også i forbindelse med uddannelse og i forbindelse med arbejde simpelt hen lære, hvordan det er at deltage i en produktion. Men skolerne er ikke konkurrenter, og det skal de heller ikke være.

(Kort bemærkning).

Hans Peter Baadsgaard (S):

Det er da muligt, det var en fortalelse fra hr. Aage Frandsens side, da han i sit forrige indlæg sagde, at skolerne skulle være åbne for alle. Nu er det altså sådan, at der godt må være en enkelt mere med, men det er sandelig også noget helt andet. Jeg var lige ved at tro, at hr. Aage Frandsen mente, at skolerne skulle være åbne for alle.

Der skal være adgang for de unge, der har svært ved at komme i gang med en uddannelse, fordi man her på disse skoler – vel især på produktionsskoler – kan tilbyde de unge, der har svært ved det, en pædagogik, som er udviklet dér, og som vi er levende optaget af at få videreudviklet og måske endda i nogen udstrækning også overført til andre uddannelser og andre uddannelsesinstitutioner. Det er nødvendigt, at vi udvikler den, men det er jo ikke sikkert, at det er produktionsskolen, der er det bedste tilbud til de unge, der ikke er i uddannelse. Det kunne jo være, at vedkommende blot skulle have et puf og så melde sig på et gymnasium eller på en teknisk skole.

Det er jo ikke sådan, at enhver, der ikke er i uddannelse, blot skal henvises til produktionsskoler. Vi skal passe på, at vi i vejledningssystemet vejleder de unge til det, der er optimalt for dem med henblik på, at de får en uddannel-

se, og ser på, hvilken pædagogisk indsats der kan gøres for dem. Her er det, vi skal finde de rigtige instrumenter, og produktionsskoler og daghøjskoler skal selvfølgelig fortsat spille deres rolle.

(Kort bemærkning).

Mogens Andreassen (DF):

Jeg må sige til hr. Aage Frandsen, at jeg tror, at det forslag til vedtagelse, der foreligger her, faktisk er et tagselvtilbud, og jeg glemte at sige før, at vi selvfølgelig ikke kan støtte forslaget. Det siger jeg så nu.

Men frem for at anbringe de unge mennesker på produktionsskoler, var det så ikke bedre, at vi genindførte mesterlæren, så de kom direkte ud på virksomhederne og fik den lærdom, de skulle have?

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Til hr. Baadsgaard: Formuleringen »er for alle« må hr. Baadsgaard se i forbindelse med, at jeg citerede OECD-rapporten, som jo siger, at den omstændighed, at skolerne er for alle snarere end kun for dem, der har lidt nederlag, skaber mulighed for al den succes.

»Er for alle« skal i øjeblikket forstås i den betydning, at hvis f.eks. et ungt menneske i dag holder op i gymnasiet, fordi vedkommende af forskellige grunde ikke kan fortsætte, hvad gør man så ved det unge menneske? Det kunne sagtens ske, at den pågældende kom på en produktionsskole, og man kunne også sætte ham i et beskæftigelsesprojekt, for et eller andet sted sender man ham jo hen.

Vedkommende har sådan set måske lidt et nederlag, men det er jo ikke sikkert, og pointen er, at vi skal ikke have et sted, hvor vi bare tænker på, at det er vigtigt, vi har anbragt alle dem, der lider nederlag. Det er godt, der også er nogle imellem, som ikke nødvendigvis har lidt nederlag, det er en del af pædagogikken. Men det er da klart, at der er jo ikke nogen, der drømmer om, at hvis et ungt menneske skal i gymnasiet til august, skal vedkommende på en produktionsskole. Det er jo fuldstændig meningsløst, og det har aldrig været meningen med det, og det er jo heller ikke på den måde, man visiterer unge mennesker. Det er ikke sådan, at skolerne bare tager dem, der kommer, det er netop unge mennesker, som har været rundt omkring på forskellige uddannelser, og som skal i vej igen.

Metoden på en produktionsskole er jo netop mesterlære. Det er mesterlæremetoden, man anvender som en væsentlig del af uddannelsen. Der er forholdsvis få elever omkring en lærer, og en del af uddannelsen er håndværksmæssigt betonet, så det vil sige, at det i virkeligheden dybest set er, som det var i den gammeldags mesterlære, på en produktionsskole. Eleverne bliver også sendt ud i arbejde fra skolerne, og det er i virkeligheden også en slags mesterlære.

Det er en pædagogik, som man altså åbenbart i OECD mener er interessant, og jeg synes også selv, den er det. Det er noget, som er forsvundet i det, skal vi sige, konventionelle uddannelses-system, og det er godt for en forholdsvis lille gruppe unge mennesker. Jeg siger ikke, at der skal åbnes for mange flere tusinde end nu, jeg tror bare, det er dumt at sige, at det og det tal lige bestemt er det rette tal.

(Kort bemærkning).

Mogens Andreassen (DF):

Jamen jeg er slet ikke enig med hr. Aage Frandsen i, at det er en mesterlære. Mesterlære er noget helt andet. Her kommer de unge mennesker direkte ud på en virksomhed som lærlinge, hvor de kommer ind i produktionen med det samme, og det er en stor fordel, at de ikke bare sidder og lærer en masse teoretiske ting, for når de så kommer ud på arbejdspladsen, kan de begynde forfra, fordi de ikke har fået nogen praktisk erfaring.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Når jeg har brugt formuleringen, at det er mesterlære, er det, fordi den pædagogiske teknik, som man anvender, er den, at man har en række værksteder. De unge mennesker kommer i gang i disse værksteder, men ud over det får de også undervisning af boglig art. Det kan være noget forskelligt, men hvis de er på f.eks. en systue, et tømrerværksted eller et maskinværksted, er det i virkeligheden samme pædagogiske princip som i den gammeldags mesterlære.

Men der er meget mere uddannelse i det. Hvis nogle f.eks. er ordblinde, kommer de på ordblindekursus, så man netop bruger det boglige, det teoretiske, men tager udgangspunkt i noget praktisk. Man sørger for at kæde tingene sammen; man har som målsætning, at det er helt afgørende, at de unge mennesker skal få succes, og selv om de måske ikke har haft succes tidligere i livet, får de det dér.

Pædagogikken tager udgangspunkt i principperne fra mesterlæren, men selvfølgelig er der ikke tale om mesterlære, som den blev defineret tidligere. Det er der ikke tale om.

(Kort bemærkning).

Mogens Andreasen (DF):

Jeg synes da, det er udmærket med pædagogik, men jeg mener, at hvis man virkelig skal lære noget, lærer man det altså bedst ude i praktik. Man lærer tingene ved at komme ud på et værksted eller en virksomhed, hvor der produceres noget, og hvor man som elev eller lærling på det værksted eller den virksomhed får det praktiske arbejde i hånden med det samme. Det har jo også vist sig gennem tiden, at for de fleste, som er begyndt et sådant sted, har det været en udmærket basis for deres videre uddannelse.

Hermed sluttede forhandlingen.

Første næstformand (Birte Weiss):

Som tidligere meddelt vil afstemningen om det forslag til vedtagelse, der er fremsat af hr. Aage Frandsen og hr. Søren Kolstrup, blive foretaget i mødet tirsdag den 4. maj.

Jeg skal her udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.10.

Mødet udsat kl. 12.11

Mødet genoptaget kl. 13.10

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 106:

Forslag til folketingsbeslutning om udarbejdelse af en uvildig kommissionsrapport om positive og negative sider ved en dansk tilslutning til euroen.

Af Kristian Thulesen Dahl (DF) m.fl.
(Fremsat 25/3 99).

Sammen med denne sag foretoges:

8) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 112:

Forslag til folketingsbeslutning om en alsidig og fair eurodebat med en uvildig ekspertudredning, et oplysningsråd samt udarbejdelse af retningslinjer for sagligt informationsmateriale fra ministerierne.

Af Keld Albrechtsen (EL) og Søren Kolstrup (EL).

(Fremsat 6/4 99).

Forslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Økonomiministeren (Marianne Jelved):

Regeringen er ikke enig i behovet for at nedsætte en uvildig kommission. Vi skal have en bred og åben debat om fordele og ulemper ved deltagelsen i euroen, og det er en debat, som alle grupper og alle, der har lyst til det, i det danske samfund skal kunne deltage i. Det er jo den danske befolkning, vælgerne, som skal tage en beslutning på et tidspunkt, hvis/når der kommer en folkeafstemning. Det er ikke en ekspertgruppe, der skal afgøre et sådant spørgsmål.

Hvorvidt Danmark skal deltage i den fælles valuta i EU er i bund og grund en politisk beslutning. Og vi skal som vælgere, som politikere vurdere, hvad der tjener Danmark bedst politisk og økonomisk. Det valg kan ikke overlades til eksperter.

Regeringens informationsindsats om euroen vil selvfølgelig leve op til den vedtagelse, som Folketinget vedtog i december måned 1998 med et meget bredt flertal, og hvorefter der bl.a. skal gives informationer om fordele og ulemper ved dansk deltagelse.

Der er allerede på nuværende tidspunkt udgivet mange bøger, rapporter og artikler om euroen, som stort set alle sammen er skrevet af eksperter både i Danmark og i udlandet. Jeg har en liste med her i dag med vægtige bidrag på alene 21 værker, som er lavet uden for centraladministrationen og dermed uden for regeringens regi, og jeg kan bare nævne Det Økonomiske Råd, altså Vismændenes rapport, som jo ikke er mange år gammel som et eksempel.

Men det er ganske klart, at selve diskussionen om dansk deltagelse eller ikke jo også er en debat som eksperter vil involvere sig i – det går jeg ganske stærkt ud fra – og vi ved alle sam-